

**TIC
TAC**
**ACCIÓ
CLIMÀTICA**
**CLI
MA**

PLA CANVIEM PEL CLIMA 2030

**Estratègia de Cultura
de Sostenibilitat de
Barcelona**

**Ajuntament
de Barcelona**

Índex de continguts

Introducció	5
ON SOM? Situació de partida i marc conceptual	7
Cultura de sostenibilitat: a què ens referim?	8
Els grans pactes mundials i el paper clau de les ciutats	13
Situació actual i reptes de l'educació ambiental a Catalunya i Espanya	15
L'Ajuntament de Barcelona i l'impuls de la cultura de sostenibilitat	22
Per què Barcelona necessita un nou pla en l'horitzó 2030?	34
Com hem elaborat aquest Pla? Metodologia i procés participatiu	38
ON ANEM? Marc estratègic del pla	43
Visió, missió i objectius	44
Valors i principis	46
Abast del Pla	47
QUÈ FAREM? Línies d'acció i governança del pla	49
Línies d'acció i accions previstes	49
• Àmbit 1. L'Ajuntament dona exemple	53
• Àmbit 2. La xarxa d'aliats s'amplifica	56
• Àmbit 3. Les persones conscients reben més suports	60
• Àmbit 4. Més col·lectius i persones prenen consciència	65
• Àmbit 5. Les aliances s'enforteixen, els recursos s'optimitzen	70
• Àmbit 6. El relat de la sostenibilitat s'estén i es normalitza	74
Projectes transformadors	78
Governança, seguiment i pressupost d'execució	81
Crèdits i agraïments	86

Introducció

Ens trobem davant d'un seguit de crisis de dimensió planetària que s'han accentuat els darrers anys i sobre les quals la població ha pres més consciència. Les evidències científiques i els efectes de la crisi climàtica que ja patim han creat un important moviment social arreu del món que reclama actuar de manera urgent i contundent. Aquesta demanda és una oportunitat per fer els canvis necessaris en les nostres maneres de viure, en la relació de la nostra societat amb el medi.

En aquesta resposta, **les ciutats hi juguen un paper decisiu**. D'entrada, perquè són grans consumidores de recursos i d'energia (generen el 70% de les emissions mundials de gasos amb efecte d'hivernacle), però també perquè tenen bona part de la solució a les seves mans, amb una forta voluntat de canvi.

Per fer front a aquest canvi, cal la implicació de totes les persones i **cal unir forces** entre tots els agents implicats, públics i privats. Cal facilitar el camí perquè cada persona, des de la seva àrea d'intervenció, pugui avançar en la lluita contra la crisi climàtica. Cal la implicació de totes les administracions que actuen en el nostre territori, del sector econòmic, d'altres ciutats, de tots els estats. Calen aliances que permetin reduir dràsticament les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i ser més resilients.

En aquest context, l'Ajuntament de Barcelona desplega des de fa anys polítiques d'energia (foment d'energies renovables, comunitats energètiques, etc.), de mobilitat i espai públic (impuls de les superilles, Zona de Baixes Emissions, carrils bici, etc.), de verd i biodiversitat (estratègia de naturalització, terrats vius i cobertes verdes, etc.) i altres accions directes de transformació de l'entorn. Al mateix temps, té la tasca implícita de **fer evolucionar les mentalitats**, treballant amb les idees, les persones i les organitzacions. Una tasca tan indispensable com els canvis materials.

La *cultura de sostenibilitat* pot entendre's com el conjunt de coneixements, valors i pràctiques que la ciutadania, tan individualment com col·lectivament, ha de desenvolupar amb responsabilitat, racionalitat i creativitat per afrontar les problemàtiques socioambientals i defensar els drets bàsics de les persones dins dels límits ecològics del planeta.

És responsabilitat municipal ajudar a construir cultura de sostenibilitat, posant en circulació i a debat conceptes, paraules i valors emergents, i estimulant i recolzant iniciatives pioneres que siguin punta de llança en la transformació social. Amb aquest objectiu, l'Ajuntament impulsa des de fa més de quatre dècades programes destinats a crear curiositat, suscitar interès i despertar consciència; invita a participar oferint plataformes i recursos i brindant acompanyament i assessorament; i facilita la coordinació i el treball en xarxa.

Sense discutir la bonesa o oportunitat del que s'ha fet amb el marc polític i els recursos disponibles en cada moment, ara es fa necessària una visió estratègica que alineï els esforços institucionals amb les prioritats derivades de l'emergència climàtica. **Cal establir línies estratègiques que generin els canvis culturals necessaris per avançar en sostenibilitat.** Canvis que han de permetre assolir els objectius i resultats relacionats amb la reducció d'emissions, la conservació dels recursos i de la biodiversitat, una economia del bé comú, una societat més justa, una ciutat saludable, i un nou concepte del benestar i de la qualitat de vida.

Tot això, en coherència amb els diversos plans municipals aprovats i que també es plantegen amb l'horitzó 2030, com són el Pla d'acció per l'emergència climàtica i l'Agenda 2030, i plans més sectorials com el Pla Natura 2021-2030. Així mateix, cal alinear-se, i aquesta estratègia ho fa, amb dos processos de reflexió i planificació que s'han dut a terme recentment a escala catalana i estatal: el II Congrés Nacional d'Educació Ambiental i el *Plan de Acción de Educación Ambiental para la Sostenibilidad 2021-2025*.

Aquesta estratègia s'ha elaborat amb una **metodologia participativa** que ha tingut la voluntat d'implicar el màxim nombre de persones, tant de l'àmbit ciutadà i social com del propi consistori i del món acadèmic.

El document resultant que teniu a les mans s'estructura en **tres blocs principals**:

- **ON SOM?** Inclou el marc conceptual, una breu presentació del context internacional, estatal i nacional, i el repàs dels programes de l'Ajuntament de Barcelona promoguts fins a dia d'avui. També s'hi exposa la metodologia i el procés participatiu emprats per elaborar aquest document.
- **ON ANEM?** El marc estratègic estableix una visió, una missió i uns objectius que es fonamenten en un conjunt de valors i principis clau.
- **QUÈ FAREM?** En base a sis àmbits d'intervenció (relacionats amb l'abast social), s'estableixen 25 línies d'acció que es despleguen en 88 accions, de les quals 20 s'han considerat prioritàries pel seu potencial transformador. També es fixen diversos instruments transversals per garantir una governança efectiva del Pla i un seguiment continuat que permeti fer els ajustos necessaris.

ON SOM?

Situació de partida i marc conceptual

Cultura de sostenibilitat: a què ens referim?

La **sostenibilitat** és una visió del progrés que suposa erradicar la pobresa i assolir qualitat de vida per a tothom dins els límits ecològics del planeta, salvaguardant les bases de la vida. Són dos objectius que s'han d'enfocar junts i a totes les escales.

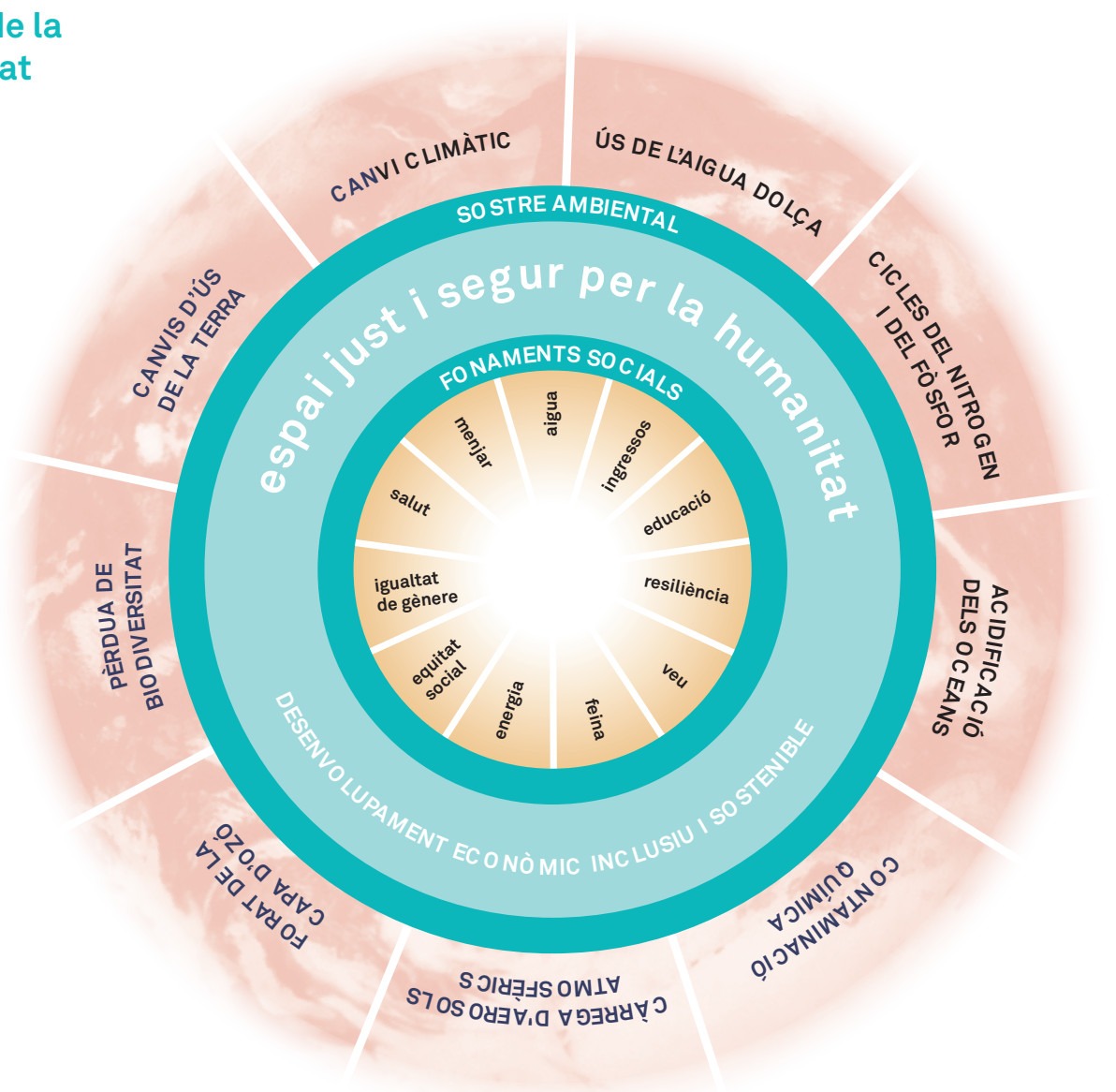
Una imatge que ens ajuda a il·lustrar el concepte és la d'un dònut o tortell, una figura que té un límit per fora i un altre per dins. La metàfora representa l'espai just i segur on la humanitat pot prosperar, amb uns fonaments constituïts pels drets universals i un sostre de seguretat definit pels límits ecològics del planeta. Aquesta és la brúixola de la sostenibilitat, que ens assenyala el camí que cal seguir.

La cultura de sostenibilitat pot entendre's com el conjunt de coneixements, valors i pràctiques que la ciutadania, tan individualment com col·lectivament, ha de desenvolupar amb responsabilitat, racionalitat i creativitat per afrontar les problemàtiques socioambientals i defensar els drets bàsics de les persones dins dels límits ecològics del planeta.

Mira el vídeo de cultura de sostenibilitat

El “dònut” de la sostenibilitat

El “dònut” proposat per l'economista britànica Kate Raworth (2012) integra els límits ecològics i els requeriments del desenvolupament humà. El 2009 el Centre de Resiliència d'Estocolm va identificar unes “fronteres planetàries”, que en cas que siguin superades poden posar en perill

l'estabilitat del planeta. Tres anys més tard, Raworth va suggerir que s'incorporessin “fronteres socials” a l'estructura de les fronteres planetàries: així es dibuixa un espai ambientalment segur, compatible amb els drets universals i l'erradicació de la pobresa.

Cal repensar com vivim i acceptar els límits del Planeta

Construir i estendre la cultura de la sostenibilitat requereix repensar com vivim i innovar per trobar solucions que millorin la qualitat de vida sense degradar el medi ambient i els recursos ni acumular problemes per al futur o per a altres llocs del món.

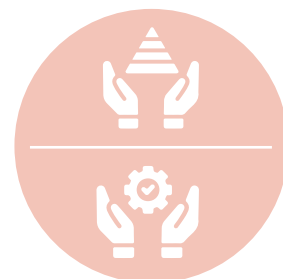
Una nova cultura de sostenibilitat comporta replantejar la relació dels éssers humans amb l'entorn, integrar l'existència de límits i assumir que el desenvolupament humà no és creixement. En el pla material cal substituir l'opulència per l'eficiència, i en el pla de les mentalitats cal canviar prepotència per prudència.

La cultura de la sostenibilitat ha de ser la cultura pròpia d'una societat madura i responsable, que accepta els límits i desplega solidaritat entre tots els seus membres.

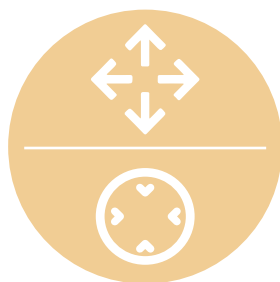
Idees que vol qüestionar la cultura de sostenibilitat

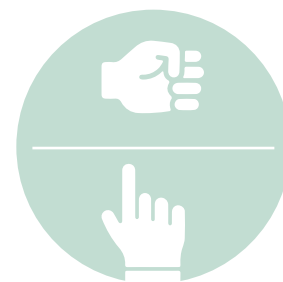
La cultura de sostenibilitat proposa qüestionar i fer evolucionar conceptes associats a un estil de vida insostenible que ha quedat obsolet.

Opulència
vs eficiència

Expansió
vs límits i contenció

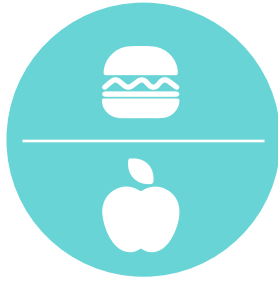
Prepotència
vs prudència

Creixement
vs desenvolupament humà

Guany econòmic
vs qualitat de vida

Menjar porqueria
vs menjar saludable

Consumisme
vs benestar

Malbaratament
vs desmaterialització

Usar i llençar
vs residu zero

Quantitat
vs qualitat

Efímer
vs durable

Competició
vs cooperació

Velocitat
vs serenitat

Un canvi cultural que requereix revisar idees i hàbits de manera imaginativa

Per avançar en aquest canvi cultural, desaprendre és tan important com aprendre. Caldrà revisar críticament idees assentades, hàbits i maneres de viure, caldrà temptejar noves maneres de veure el futur comú i caldrà participar a crear-lo, posant en joc tota la nostra intel·ligència i creativitat.

Impulsar la cultura de sostenibilitat és endegar i facilitar processos dirigits a empoderar les persones perquè participin a imaginar com millorar el seu entorn i a fer-ho possible, implicant-se en projectes concrets de transformació social. Són **processos de construcció compartida**, que inviten les persones a ser-ne protagonistes. Ningú no té la fórmula infal·lible per a una relació amb l'entorn justa i sostenible i ningú no en pot imposar cap. Cal el compromís i la imaginació creadora de tothom, així com la confrontació amb les experiències de cadascú.

Ens cal construir col·lectivament aquesta nova cultura de la sostenibilitat, i l'educació pot ser clau. Per contribuir a un canvi cultural tangible i rellevant cal que l'educació per la sostenibilitat substitueixi l'educació pensada per perpetuar un sistema insostenible. El sistema educatiu clàssic és hàbil per transmetre sabers donats per bons, però ara també ho ha de ser per estimular a repensar, comprometre's i innovar. Necessitem una educació que ens situï davant els reptes, que ens capaciti per contribuir a afrontar-los, i que ens responsabilitzi per ser part activa de la solució.

Els grans pactes mundials i el paper clau de les ciutats

A escala mundial, hi ha dos grans plans o pactes que actuen de marc i uneixen totes les persones arreu del món vers uns objectius comuns.

El 2015 les Nacions Unides van aprovar l'**Agenda 2030** amb disset objectius de desenvolupament sostenible (ODS) com a compromís d'erradicar la pobresa i proveir aliment, aigua i energia, reduint les desigualtats i garantint pau i justícia per als deu mil milions de persones que s'estima que tindrà la humanitat el 2050.

Al mateix temps, l'**Acord de París** va establir la intenció de mantenir l'escalfament de la Terra per sota dels 2 °C, i fer tots els possibles per limitar-lo a 1,5 °C. Aquest acord es va concretar i ampliar a la COP26 de Glasgow (celebrada el novembre de 2021), on es va establir l'objectiu de reduir, l'any 2030, les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle en un 45% —respecte als nivells del 2010— i assolir la neutralitat en carboni també al 2030.

Tots aquests compromisos són importants ja que estableixen objectius globals compartits per la majoria de països del món,

tot i que contenen ambigüitats, com sol passar quan cal cercar el consens entre moltes parts. Convé, doncs, mantenir una visió crítica i apostar per les interpretacions més coherents amb els conceptes de límits ecològics i justícia social.

A dia d'avui la població mundial és de 7.000 milions de persones, de les quals més de la meitat viu en ciutats. El 2010 la població urbana va superar la població rural, i pel 2050 s'espera que més de dos terços de la població viurà en ciutats. Així les coses, es pot estar d'acord amb el que va expressar Ban Ki-Moon a la cimera de Rio+20: "El camí de la sostenibilitat passa per les ciutats".

Les ciutats, doncs, tenen un paper clau per l'acompliment dels compromisos internacionals que s'impulsen des de Nacions Unides. Les polítiques de desenvolupament sostenible de les ciutats han anat evolucionant des dels objectius inicials, relacionats amb la correcció dels problemes ambientals (contaminació de l'aire i l'aigua, residus, soroll), la recerca de l'eficiència en el consum de recursos i la minimització dels impactes

locals. Des de fa ja molts anys, els plans de sostenibilitat persegueixen convertir les ciutats en entorns de gran qualitat, atractius per viure i treballar, singulars per la seva cultura, biodiversitat i paisatge salvaguardats.

Barcelona participa en diverses xarxes de ciutats que faciliten l'intercanvi de coneixements i donen oportunitats de participar en projectes amb altres ciutats amb les que compartim reptes socioambientals i objectius de l'acció climàtica. Destaquen la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat, coordinada per la Diputació de Barcelona, que agrupa 302 governs locals i supralocals que treballen per la integració de polítiques de sostenibilitat, o la Red de Ciudades por el Clima, formada per 355 entitats locals estatals que estan integrant la mitigació i l'adaptació al canvi climàtic en les seves polítiques.

Barcelona també participa en xarxes d'abast internacional com ICLEI-Local Governments for Sustainability, que agrupa més de 1.500 ciutats de tot el món, o C40, amb 97 grans ciutats que són referents per fer el vincle del món local amb la Comissió de l'ONU per al Desenvolupament Sostenible (post Rio+20) i amb el Conveni marc de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic i l'Acord de París.

Així mateix, en el camp específic de l'educació per la sostenibilitat, Barcelona ha participat al Global Action Programme (GAP) per l'Educació pel Desenvolupament Sostenible de la UNESCO, en el qual el programa Escoles + Sostenibles és *partner* del grup de treball 5. Accelerar solucions sostenibles en l'àmbit local.

Situació actual i reptes de l'educació ambiental a Catalunya i Espanya

Els darrers anys l'educació ambiental i l'impuls de la cultura de sostenibilitat han viscut un moment de reflexió profunda coincidint amb la celebració del II Congrés Nacional d'Educació Ambiental (a Catalunya) i l'elaboració del *Plan de Acción de Educación Ambiental para la Sostenibilidad 2021-2025* (al conjunt

de l'Estat espanyol). D'aquests dos processos, pràcticament paral·lels —si bé el segon va començar abans—, n'han sorgit un conjunt de reflexions, reptes i propostes que són un bon termòmetre de la situació actual i del camí a seguir en l'àmbit de l'educació ambiental.

II Congrés Nacional d'Educació Ambiental (CNEA 20/21)

De novembre de 2020 a desembre de 2021 va tenir lloc el II Congrés Nacional d'Educació Ambiental (CNEA), impulsat per la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona, l'Àrea Metropolitana de Barcelona, la Diputació de Girona, la Societat Catalana d'Educació Ambiental i, en representació de les universitats, la Universitat Internacional de Catalunya i la Universitat de Barcelona.

Les vuit sessions del CNEA 20/21 van aplegar 25 ponents i 1.010 assistents que, de forma conjunta i participativa, van inspirar un conjunt de conclusions recollides en un **decàleg** que es resumeix tot seguit.

1. Ara més que mai, cal una transformació col·lectiva

A hores d'ara ens trobem davant d'un seguit de crisis de dimensió

planetària que s'han accentuat en els darrers anys i sobre les quals la població ha pres un major nivell de consciència. Aquestes crisis ens plantegen un repte decisiu i ens demanen, ara més que mai, una resposta urgent cap a un canvi de model en la relació de la societat amb el medi.

2. L'educació ambiental és la resposta

L'educació ambiental s'ha revelat com un instrument, del qual seria irresponsable prescindir, per implicar la ciutadania en la construcció d'una nova cultura de la sostenibilitat i per generar una transformació social col·lectiva. L'educació ambiental reclama una concreció d'objectius i una planificació estratègica.

- 3. Actuar en l'escala local**
L'escala local, que és l'àmbit més proper i vivencial de les persones, és el cercle de treball en què l'educació ambiental aconseguix un impacte més perceptible.
- 4. Generar experiències transformadores**
Un dels reptes pedagògics que s'ha de marcar l'educació ambiental és el de generar processos d'ensenyament i aprenentatge que portin cap a experiències autènticament transformadores, les quals s'han de concretar en iniciatives locals, a l'abast de la comunitat i en metodologies que promoguin l'acció individual i col·lectiva.
- 5. Transformar des de la participació**
Els col·lectius conscienciats, les comunitats educatives i altres contextos participatius s'han manifestat sempre com a àmbits òptims de generació d'acció ciutadana transformadora. Cal reconèixer-los i impulsar-los amb estructures de participació ben definides i, a més a més, cal millorar la comunicació entre els agents de la comunitat entre si i amb la societat.
- 6. Ciència i educació, una simbiosi fèrtil**
Cal incloure la reflexió conjunta de tots els actors en els processos de coneixement, recerca i avaluació per tal d'estimular el seu potencial de transformació. Un exemple són les iniciatives de ciència ciutadana, tant pel seu component participatiu com per la seva capacitat de contribuir a fer front a les crisis ambientals.
- 7. Tocar la fibra, evitar l'ansietat**
L'educació ambiental ha de cercar pràctiques més connectades amb les emocions i les vivències en primera persona, contribuint així a l'empoderament per a l'acció i evitant generar ecoansietat i una percepció d'impotència per assumir canvis.
- 8. Nous llenguatges per a l'educació ambiental**
El món actual ens brinda, de manera contínua, formats innovadors d'expressió i de comunicació que cal aprofitar i incorporar a les metodologies de l'educació ambiental. La creativitat ha de combinar elements del món de l'art, de la cultura i de la tecnologia, que poden esdevenir eines molt potents a l'hora de generar transformació.
- 9. L'educació ambiental, una aposta necessària**
Reconeixent que l'educació ambiental és clau de volta per a la transformació col·lectiva, cal assumir que requereix de recursos econòmics, tècnics i humans. En conseqüència, cal demanar a les organitzacions públiques i privades un exercici de corresponsabilitat i coherència que les condueixi a una aposta decidida per mobilitzar recursos.
- 10. Transformació col·lectiva des de les aliances**
Com a conclusió general, queda reforçat el convenciment que cal teixir aliances i cultivar la col·laboració a tots els nivells, entre tots els actors involucrats.

El paper clau de les polítiques culturals locals per afavorir la interrelació entre cultura, medi ambient i emergència climàtica

Les estratègies de lluita contra el canvi climàtic sovint les duen a terme els departaments més vinculats al medi ambient, la gestió de residus, la mobilitat o, fins i tot, l'economia. Més enllà del tractament que se'n pugui fer en aquests àmbits, la resta d'àrees de les polítiques públiques haurien d'incorporar, de manera transversal, la reflexió sobre l'emergència climàtica, i especialment en l'acció pública en cultura. De fet, **els aspectes culturals** són clau per tot allò que poden aportar i canviar en termes de sostenibilitat, i perquè poden actuar com a agents vectors de comunicació, conscienciació i transmissió de pràctiques i valors.

Amb aquest context, el Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) de la Diputació de Barcelona va elaborar durant l'any 2021 l'estudi *Cultura, medi ambient i emergència climàtica. Com actuar en l'àmbit de la gestió i les polítiques culturals locals*. Aquest informe, fet amb la col·laboració d'Innovación, Transferencia y Desarrollo (ITD), ofereix un **marc operatiu i pràctic als governs locals de la província de Barcelona**, i a altres agents que hi tinguin interès, a fi de mostrar les connexions que hi ha entre cultura, medi ambient i emergència climàtica, i identificar-hi línies d'acció, especialment des de l'òptica de la gestió i les polítiques culturals a escala local.

Al treball s'identifiquen **cinc àmbits específics** en els quals es pot concretar, en l'acció de les administracions locals i altres agents culturals locals, la relació entre cultura, medi ambient i emergència climàtica. Per a cadascun d'aquests àmbits, es fa una anàlisi de les accions que ja s'estan portant a terme des d'entorns més o menys institucionals, i alhora es proposen recomanacions i eines per afavorir el desenvolupament de polítiques, programes i projectes. Aquests cinc àmbits són:

- 1. Accions integrades entre patrimoni, territori i paisatge.** La superació de la divisió tradicional entre natura i cultura és un pas clau en temps d'emergència climàtica. El punt de trobada entre patrimoni, territori i paisatge constitueix un primer àmbit d'acció en el qual la gestió i les polítiques culturals en l'àmbit local poden explorar la seva relació amb el medi ambient i l'emergència climàtica. Més concretament, els plans d'acció cultural i altres instruments podrien incloure anàlisis integrades de patrimoni cultural i natural, paisatge i territori, així com explorar el potencial dels entorns naturals com a escenari d'activitats culturals. El treball en aquest àmbit ha de reconèixer la importància de les persones, de manera individual i col·lectiva (entitats, associacions, etc.), com a transmissores de coneixement i com a agents que donen continuïtat als processos de protecció de l'entorn. Els equipaments i les institucions del patrimoni, com ara museus i arxius, també són recursos clau.
- 2. Exploracions artístiques entorn del territori i el clima.** Les pràctiques artístiques tenen un potencial notable a l'hora de reflexionar sobre el territori, l'entorn natural i els efectes de l'emergència climàtica a tots els nivells, així com pel que fa a generar noves narratives i inspiració per a pensar en mons diferents. Des de les polítiques i la gestió cultural locals es poden potenciar iniciatives artístiques i creatives o bé interdisciplinàries -que encreuin art, ciència, tecnologia i altres disciplines- que ens ajudin a connectar amb el territori.
- 3. Educació ambiental, cultura i participació ciutadana.** Les polítiques i la gestió cultural haurien de veure en l'educació ambiental un àmbit prioritari d'actuació a l'hora d'integrar l'emergència climàtica en la seva acció i les seves reflexions. Això comporta l'enfortiment del paper educatiu dels equipaments i serveis culturals i el foment de les col·laboracions amb agents educatius i ambientals. El treball en matèria de ciència ciutadana fet per biblioteques, museus i altres equipaments culturals és il·lustratiu en aquest sentit.

4. Adopció de criteris de sostenibilitat ambiental. Els equipaments i les activitats culturals tenen una responsabilitat en àmbits com el consum d'aigua i energia, l'ús de materials, la prevenció i gestió de residus, la mobilitat o la compra de productes i serveis. Hi ha nombroses guies i recursos per afavorir la incorporació de criteris de sostenibilitat ambiental en aquests processos, i bons exemples d'equipaments i activitats que els han aplicat. Així mateix, hi ha diverses experiències que evidencien que les administracions públiques poden integrar el compromís amb l'emergència climàtica en pràctiques quotidianes com el funcionament intern, les línies de subvencions o la compra pública.

5. Estratègies municipals i transversalitat. Cal superar les divisions sectorials que tradicionalment han caracteritzat les polítiques públiques i, en especial, cal apropar els llenguatges, els objectius i les pràctiques de les polítiques culturals amb les dels àmbits relacionats amb la sostenibilitat. Això s'hauria de traduir en declaracions polítiques, plans estratègics i altres mecanismes que donin prioritat al vincle entre cultura, sostenibilitat i acció climàtica. Aquest vincle també es pot expressar en àmbits com els processos de renaturalització de les ciutats, la transició energètica, la promoció de l'economia social i solidària, la cooperació al desenvolupament, etc. Tots aquests àmbits poden incorporar aspectes culturals i haurien de comptar amb la participació dels agents culturals locals.

Plan de Acción de Educación Ambiental para la Sostenibilidad 2021-2025 (PAEAS)

El PAEAS és un pla estratègic que estableix els objectius i les línies d'acció en matèria d'educació ambiental per a la sostenibilitat a desenvolupar entre els anys 2021 i 2025. El programa va ser aprovat pel Consell de Ministres el 3 d'agost del 2021 a proposta conjunta del Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic i el Ministeri d'Educació i Formació Professional, departaments responsables de la redacció.

Els **sis eixos operatius del PAEAS** són una bona manera de visualitzar els reptes i solucions que proposa aquest document en l'àmbit de l'educació ambiental per a la sostenibilitat (EAS). Tot seguit es mostren de manera resumida.

1. Transversalització de l'EAS en les polítiques públiques

Amb l'objectiu d'abordar l'emergència climàtica i ambiental, cal que totes les polítiques públiques incorporin la dimensió ambiental, amb estratègies i accions educatives-ambientals que les acompanyin i reforcin.

2. Innovació, investigació i millora dels programes i activitats d'EAS

El repte i la urgència d'implementar una transició ecològica justa i a gran escala requereix una EAS renovada en què es reformulin enfocaments, metodologies, estratègies d'intervenció, públics destinataris i temàtiques. Per això és important articular un procés de reflexió/acció permanent en què la investigació social i educativa sigui imprescindible per a l'anàlisi i l'avaluació de les innovacions i el seu impacte.

3. Integració de la sostenibilitat en el sistema educatiu i formatiu

El sistema educatiu i formatiu constitueix un dels principals

instruments per a l'impuls i la consolidació d'una ciutadania participativa, informada, capacitada i compromesa amb el respecte i la cura del medi ambient. Tot el sistema educatiu i formatiu als diferents territoris i nivells ha d'integrar curricularment l'EAS i impulsar la configuració de centres educatius sostenibles que puguin convertir-se en un motor de transformació ecològica i social de l'entorn del qual formen part, articulant intervencions educatives que vagin més enllà dels centres i arribin al conjunt de la comunitat. El professorat i personal dels centres ha d'estar ben format per incorporar la dimensió de la sostenibilitat en la seva activitat professional.

4. Professionalització i consolidació de l'EAS

El sector de professionals de l'EAS s'ha de consolidar i enfortir amb els recursos i la inversió necessaris, oportunitats formatives (per renovar els enfocaments educatius) i espais de trobada i organització.

5. Escenaris i espais específics d'intervenció

La posada en marxa d'un procés de transformació ecològica i social necessita, a més de canvis en el marc de l'educació reglada, un acompanyament igualment decidit en altres escenaris i espais d'intervenció.

En el marc de la Formació Professional, cal incorporar la normativa ambiental i l'economia sostenible en el disseny i actualització de les seves ofertes formatives. Els equipaments especialitzats en EAS i els recursos educatius i d'ús públic dels espais naturals protegits són mediadors i agents estratègics essencials,

per la qual cosa cal reforçar-los per fer arribar el missatge de la transformació ecològica a tota la societat.

Les institucions culturals, els equipaments veïnals i socioculturals, els centres d'oci i animació sociocultural, els equipaments d'atenció a persones amb discapacitat, els centres residencials i de dia, els centres d'atenció a persones migrants, etc., també poden articular programes i activitats coordinats amb altres actuacions i en sintonia amb la innovació educativa associada a les persones destinatàries, objectius, metodologies i contextos.

6. Comunicació, divulgació i acció ciutadana

Els missatges de l'EAS han d'arribar al conjunt de la societat mitjançant múltiples canals. Per això és important desenvolupar una estratègia sòlida i coordinada amb els mitjans de comunicació

convencionals i amb els nous agents i canals existents, que promogui la implicació de la ciutadania en la recerca de solucions a la crisi ambiental i que difongui a gran escala les polítiques ambientals i les intervencions educatives, divulgant-ne missatges i resultats. És essencial també visibilitzar les bones pràctiques i els projectes transformadors en matèria ecològica i social, així com implementar processos de participació, construcció col·lectiva, treball en xarxa i implicació ciutadana en tots els àmbits de rellevància ecològica i social.

Aquests sis eixos operatius es concreten en 61 accions, gran part de les quals són responsabilitat de l'Administració General de l'Estat i dels governs autonòmics. Algunes accions, no obstant, també van dirigides a altres agents clau, entre ells els governs i les entitats locals (vegeu requadre).

Accions proposades pel PAEAS que podrien executar les entitats locals i els centres educatius

Eix operatiu

Accions proposades per a entitats locals i centres educatius

1.

Transversalització de l'EAS en les polítiques públiques

- Elaboració i execució de Plans o Programes d'EAS d'àmbit local (acció 1.1.3)
- Promoció d'unitats d'EAS en els organigrames de les administracions locals (acció 1.1.4)
- Promoció de xarxes i grups de treball, trobada, coordinació i col·laboració entre les entitats locals i la seva pròpia comunitat autònoma, per coordinar les polítiques públiques d'EAS (acció 1.1.5)
- Impulsar la coherència ambiental d'institucions i equipaments públics com a reforç il·lustratiu de les intervencions educatives i formatives (acció 1.1.6)
- Promoció de la formació del personal públic en EAS, transició ecològica i sostenibilitat (acció 1.2.1)
- Incorporació de partides econòmiques específiques per a l'EAS en els programes relacionats amb la transició ecològica (acció 1.3.2)

2.

Innovació,
investigació
i millora dels
programes i
activitats d'EAS

- Promoció de grups de treball mixtos de gestors, educadors/es i investigadors/es per incorporar, a les accions educatives, els nous reptes i polítiques ambientals i socials i econòmiques (acció 2.1.2)
- Creació de mecanismes de reconeixement de projectes innovadors (premis, mencions, distincions, etc.) en matèria de sostenibilitat ambiental i EAS (acció 2.1.3)
- Connexió dels programes d'EAS amb museus i centres culturals i d'art per incloure la dimensió artística i creativa en la construcció de noves narratives ambientals i socials (acció 2.2.3)

3.

Integració de la
sostenibilitat en el
sistema educatiu i
formatiu

- Desenvolupament de projectes d'EAS amb un enfocament interdisciplinari i generació d'espais de col·laboració en els centres educatius (acció 3.1.2)
- Incorporació de l'EAS en els Projecte Educatiu dels centres (acció 3.3.1)
- Foment i suport de la participació de l'alumnat i el professorat en campanyes públiques ambientals, intervencions socials i totes les iniciatives que propiciïn situacions d'aprenentatge ambiental i social (acció 3.4.1)
- Coordinació d'activitats i programes entre centres educatius i equipaments de EAS per establir sinergies (acció 3.4.5)

4.

Professionalització i
consolidació de l'EAS

- Impuls de la presència d'educadors/es ambientals en àmbits i sectors on la seva implantació és escassa (acció 4.1.6)

5.

Escenaris i
espais específics
d'intervenció

- Reforç del paper dels equipaments d'EAS com a recursos sociocomunitaris polivalents (acció 5.1.1)
- Foment de la creació de xarxes d'Equipaments d'EAS a diverses escales territorials (acció 5.2.2)
- Suport tècnic i econòmic a la incorporació de programes d'EAS a les ofertes culturals, de serveis socials, de lleure, etc. (acció 5.3.1)
- Reforç tècnic i econòmic de la programació i desenvolupament d'iniciatives d'EAS als diferents centres, institucions i equipaments que atenen la diversitat de sectors de població (acció 5.4.1)

6.

Comunicació,
divulgació i acció
ciutadana

- Difusió entre la ciutadania del compromís i les actuacions de les administracions públiques en relació a la seva sostenibilitat com a institucions (acció 6.3.2)
- Promoció i suport d'espais inclusius de participació pública on es fomentin canvis en els estils de vida adaptats a l'emergència climàtica i ambiental i a la transició ecològica justa (acció 6.4.1)
- Suport a xarxes i estructures de col·laboració (fòrums, jornades, seminaris...) (acció 6.4.2)

Tal com mostra l'apartat següent, l'Ajuntament de Barcelona té una llarga trajectòria en l'impuls de l'educació ambiental per a la sostenibilitat, per la qual cosa una bona part de les accions proposades pel PAEAS ja s'han

dut a terme mitjançant diversos programes i iniciatives. D'altra banda, les accions més innovadores que proposa el PAEAS també s'han previst en les línies d'actuació d'aquest pla.

L'Ajuntament de Barcelona i l'impuls de la cultura de sostenibilitat

La ciutat de Barcelona treballa des de fa anys per esdevenir més sostenible: amb més verd i biodiversitat, menys residus, més eficiència en l'ús d'energia, més bicicletes i millor transport públic, menys soroll i més qualitat de l'aire, més opcions de consum responsable, etc.

Així mateix, l'Ajuntament de Barcelona va començar a implantar programes d'educació ambiental cap a l'any 1980, centrats principalment en la divulgació del funcionament de la ciutat com a ecosistema, el coneixement de les infraestructures ambientals i dels espais verds.

Des d'aquells inicis a la situació actual s'ha evolucionat molt, sobretot en el marc del Consell Ciutadà per la Sostenibilitat (1998) i l'Agenda 21 Local, que a Barcelona pren la forma de [Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat](#) (CCS). Aquest document amb valor estratègic i voluntat inspiradora serveix de marc de referència per a totes les organitzacions ciutadanes que vulguin contribuir a la millora de Barcelona. El primer Compromís, consensuat a través d'un innovador procés participatiu, es va establir per a l'horitzó 2002-2012. El document final constava de 10 grans objectius amb 10 línies

d'acció per avançar en cada un d'ells en un període de deu anys. Un cop aprovat, el Consell convidà les organitzacions de la ciutat a signar el Compromís.

L'any 2012 es va renovar el Compromís amb un nou procés participatiu entre els membres de la xarxa Barcelona + Sostenible. Novament, aquest document — encara avui vigent — estableix 10 grans objectius, cadascun amb 10 línies d'acció, en l'horitzó del 2022. Aquests 10 objectius són de caràcter transversal i abasten la major part de continguts dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de Nacions Unides.

En l'etapa actual, dins l'Ajuntament de Barcelona, l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat assumeix la prestació dels serveis municipals vinculats amb l'espai públic i els serveis urbans que faciliten la vida dels ciutadans que viuen i treballen a la ciutat. Dins d'aquesta Àrea, les competències d'impulsar la cultura de sostenibilitat a la ciutat les ha tingut la **Direcció d'Estratègia i Cultura de Sostenibilitat** fins al 2020 i des del 2021 corresponen a la **Direcció de Serveis de l'Oficina pel Canvi Climàtic i la Sostenibilitat**. Aquest impuls es vehicula a través de diversos programes i àmbits d'intervenció:

- El mateix Ajuntament
- Programes de suport a les organitzacions corresponsables de la xarxa Barcelona + Sostenible
- Programes destinats a persones conscients i actives
- Programes i esdeveniments dirigits a la ciutadania en general

El mateix Ajuntament

Per tal d'estendre la cultura de sostenibilitat a la ciutat, cal començar pel propi Ajuntament. Per aquesta raó, des de l'any 2001 hi ha un programa específic dedicat a aquesta finalitat: el **programa Ajuntament + Sostenible**. Es tracta d'un programa molt consolidat i amb una àmplia trajectòria, que treballa transversalment a tot l'Ajuntament (àrees, districtes i instituts municipals) amb els objectius següents: reduir l'impacte ambiental negatiu de l'activitat municipal; fomentar l'equitat i la transformació cap a una societat més justa; impulsar una economia i una producció sostenibles; i liderar el canvi amb el propi exemple. Amb aquest programa i el desenvolupament de plans sectorials específics, el consistori dona compliment a la signatura del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat.

Un dels àmbits de treball del programa Ajuntament + Sostenible és l'**ambientalització de la compra** de productes com el paper, la fusta, els vehicles i els tèxtils i **de la contractació de serveis** com la neteja d'edificis, els projectes d'obres i l'ambientalització d'esdeveniments.

El Programa treballa també per la normativització d'aquests canvis per tal que esdevinguin estructurals a l'organització (instruccions, decrets, mesures de govern) i en el seguiment del seu compliment (Observatori A+S). Per tal de compartir experiències i bones pràctiques en aquesta línia, l'Ajuntament de Barcelona és membre actiu de la Campanya Procura+ de l'ICLEI.

Altres àmbits de treball del programa estan encaminats a l'ambientalització interna de les activitats del consistori i el canvi d'hàbits dels treballadors i treballadores municipals, amb l'organització de jornades per a treballadors i treballadores compromesos amb la sostenibilitat i campanyes de comunicació diverses com la **Marató per l'Emergència Climàtica**, **Beure sense plàstic** o el projecte **A la feina, Bicia't** (que compta amb el Distintiu propi **Edifici Amic de la Bici**).

Des del programa s'ofereix informació i assessorament, i es fa formació a totes les dependències municipals que ho sol·licitin. La formació dels professionals municipals és imprescindible per assolir el canvi cultural cap a la sostenibilitat.

Plans municipals que requereixen d'una nova cultura de sostenibilitat

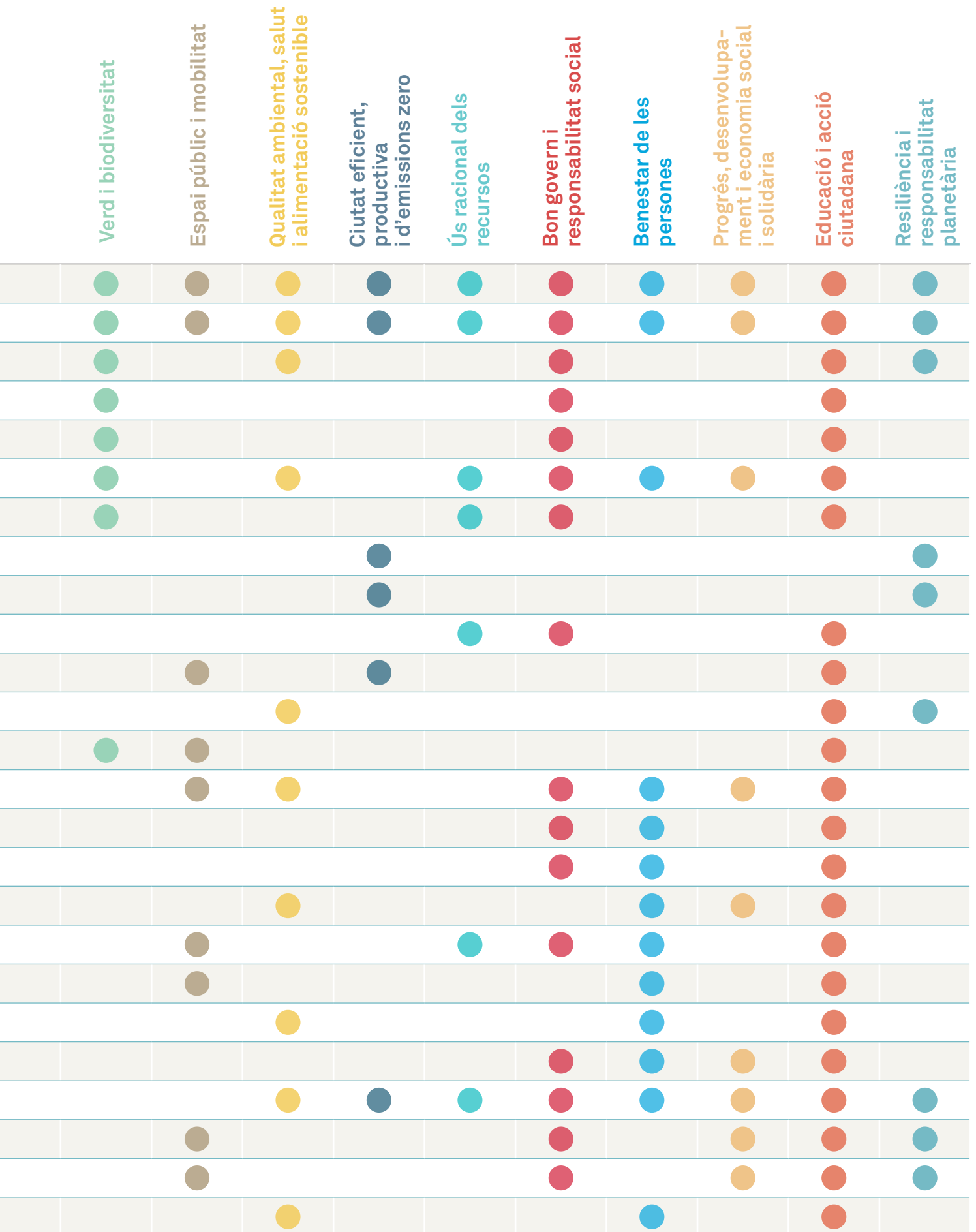
L'Ajuntament de Barcelona ha desenvolupat en els darrers anys plans estratègics i mesures de govern directament relacionades amb l'impuls d'una ciutat més verda, equitativa, eficient i saludable. Aquests instruments inclouen programes i accions que requereixen una nova cultura de sostenibilitat per ser efectives i, fins i

tot, preveuen mesures específiques per canviar mentalitats i fomentar nous hàbits. El Pla Canviem pel Clima 2030 serveix de paraigües de totes aquestes mesures i accions, i servirà per accelerar els canvis necessaris per assolir els resultats planificats en tots aquests plans.

PLANS ESTRATÈGICS I MESURES DE GOVERN MUNICIPALS

Pla d'acció per l'emergència climàtica 2030
Agenda 2030 a Barcelona (ODS)
Pla Natura 2021-2030
Programa Mans al Verd
Pla director de l'arbrat 2017-2037
Estratègia d'Agricultura Urbana 2019-2030
Pla estratègic del Litoral
Pla Director Integral de Sanejament
Pla Tècnic per l'Aprofitament de Recursos Hídrics Alternatius 2020
Estratègia/Pla Residu Zero
Pla de Mobilitat Urbana 2024
Pla Barcelona Ciència 2020-2023
Pla del joc a l'espai públic 2030
Pla d'acció comunitària 2018-2022
Pla Interculturalitat 2021-2030
Pla per la justícia de gènere 2021-2025
Estratègia contra la feminització de la pobresa i de la precarietat 2016-2024
Pla Adolescència i Joventut 2017-2021
Estratègia sobre canvi demogràfic i envelliment 2018 - 2030
Barcelona salut als barris. Estratègia de salut comunitària
Estratègia per a l'Economia Social i Solidària 2030
Estratègia d'Alimentació Sostenible (en elaboració)
Pla estratègic de Turisme 2020
Creació de nous imaginaris i continguts per millorar la mobilitat i la sostenibilitat turística
Pla estratègic de l'esport 2012-2022

ABAST TEMÀTIC DEL PLA CANVIEM PEL CLIMA 2030

Programes de suport a les organitzacions corresponsables de la xarxa Barcelona + Sostenible

Les organitzacions que assumeixen els principis i objectius del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat (i que es comprometen a fer plans d'acció voluntaris per contribuir als objectius compartits) s'integren a la **xarxa Barcelona + Sostenible (xarxa B+S)**. L'objectiu és treballar de manera conjunta per a una ciutat responsable amb les persones i el medi ambient, tant internament, des del propi Ajuntament, com territorialment als districtes i als barris, amb els col·lectius que fan créixer la xarxa B+S o a través d'equipaments compromesos per arribar a tot tipus de públics.

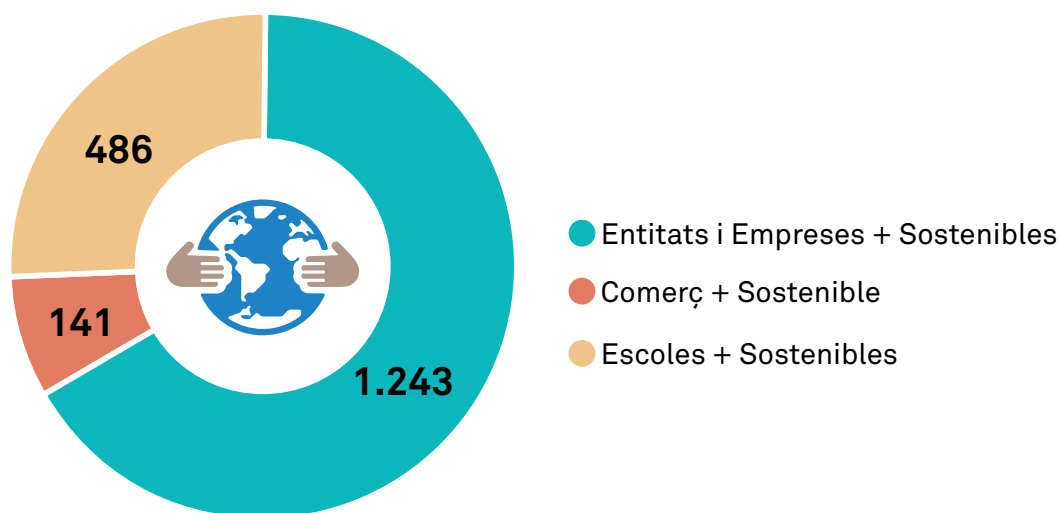
L'any 2021, **1.870 organitzacions** són membres de la xarxa Barcelona + Sostenible, incloent entitats, empreses, centres educatius, universitats, col·legis professionals, sindicats, equipaments i serveis culturals, institucions públiques i l'Ajuntament de Barcelona. Els membres de la xarxa B+S impulsen mesures de sostenibilitat dins les seves organitzacions, comparteixen bones pràctiques i desenvolupen projectes amb els altres integrants de la xarxa.

L'Ajuntament de Barcelona és el promotor de la iniciativa i aporta la secretaria tècnica, amb seu a La Fàbrica del Sol, i recursos de suport, incloent un servei d'atenció i informació, formació, assessorament, i coordinació d'activitats d'intercanvi i participatives.

El suport a la xarxa B+S diferencia entre grans tipologies de membres, cadascuna amb el seu programa i equip d'acompanyament propis:

- **Entitats i Empreses + Sostenibles.** L'any 2021 1.243 entitats i empreses formen part de la xarxa B+S. En aquest col·lectiu s'inclouen empreses i organitzacions empresarials (830), entitats cíviques i ciutadanes (288), universitats i instituts de recerca (15), col·legis professionals (29), administracions i organismes públics (20) i equipaments i serveis públics (51). Com a entitats també s'inclouen 8 grups polítics i 2 sindicats. A més, des del 2018 les organitzacions i operadors turístics certificats amb el Compromís per a la Sostenibilitat Turística de Barcelona Biosphere s'integren també a la xarxa B+S.
- **Comerç + Sostenible.** Aquest programa es desplega en dues escales: entitats (associacions i eixos comercials, gremis, associacions professionals i entitats de 2n i 3r nivell) i activitats econòmiques. A final de 2020 la xarxa B+S comptava amb 141 entitats de comerç, gremis i establiments comercials. D'aquests, 3.500 activitats econòmiques s'havien compromès a realitzar accions de sostenibilitat adherint-se al pla d'acció de la seva entitat associativa.
- **Escoles + Sostenibles.** Des de 2001, el programa Escoles + Sostenibles contribueix a introduir la sostenibilitat al sistema d'educació formal i reconeix els centres educatius com a agents de canvi a la ciutat. Al curs 2020-2021 van participar-hi 358 centres de totes les etapes educatives (si bé fins a 486 centres són membres de la xarxa): infantil de 0 a 6 anys, primària, secundària, estudis postobligatoris, cicles formatius, educació d'adults, i currículums adaptats de la ciutat.

Tipologia i número de membres de la xarxa B+S (2021)

A aquests tres programes cal afegir l'enfocament territorial de Barcelona + Sostenible que es vehicula a través del programa **Barris + Sostenibles**. Aquest programa comparteix la visió estratègica de ciutat amb cada districte, per tal que hi hagi la màxima coherència entre les polítiques que s'impulsen, l'acció municipal en el districtes i barris i els missatges que arriben a la ciutadania. Aquest programa treballa en col·laboració amb les persones de cada districte que actuen com a referents en matèria de sostenibilitat. Aquestes persones coordinen els projectes lligats a l'àmbit de cultura de la sostenibilitat i l'equipament ambiental que hi ha en cada del districte (agrupats en la Xarxa d'Equipaments Ambientals de Barcelona, tal com s'exposa més avall).

El lideratge de la xarxa B+S correspon al **Consell Ciutadà per la Sostenibilitat**, un òrgan de participació els membres del qual són elegits democràticament d'entre i per les organitzacions de la xarxa. Més enllà del Plenari i la Comissió Permanent d'aquest Consell, s'organitzen grups de treball específics (dedicats a temes com ara el verd i la biodiversitat, la reducció de plàstics d'un sol ús, energia i canvi climàtic, Mapa Barcelona + Sostenible, etc.) i convencions obertes a tota la xarxa, que en guien les prioritats i incideixen en les polítiques públiques.

Les motivacions de les entitats signants per formar part de la xarxa Barcelona + Sostenible

L'any 2018 es va presentar a la Universitat de Waterloo (Ontario, Canadà) la tesi doctoral *Understanding the Strategic Engagement of Partner Organizations in Large Cross-Sector Social Partnerships Implementing Community Sustainability Plans*, d'Eduardo Ordonez-Ponce. Aquesta recerca es va focalitzar en les organitzacions que col·laboren amb objectius compartits envers la sostenibilitat. Molts investigadors de diverses disciplines afirmen que les organitzacions s'uneixen per col·laborar per raons estratègiques i que la sostenibilitat n'és una.

Aquesta investigació va analitzar dades d'una enquesta a 224 organitzacions que col·laboren en grans associacions sectorials de Barcelona (Espanya), Bristol (Regne Unit), Gwangju (Corea del Sud) i Montreal (Canadà). Cadascuna d'aquestes associacions té un mínim de cent socis que implementen plans de sostenibilitat de la comunitat. L'enquesta va assolir una taxa de resposta del 26% i va oferir resultats generalitzables, amb

bona fiabilitat. Entre d'altres anàlisis, es va preguntar a les organitzacions les motivacions per a col·laborar. En el cas de Barcelona, les organitzacions entrevistades van destacar com a **motivacions per adherir-se a la xarxa Barcelona + Sostenible**:

- Capital comunitari: contribuir positivament als reptes de la sostenibilitat (ambientals, socials, econòmics o comunitaris).
- Capital humà: guanyar coneixement, compartir experiències, millorar competències.
- Capital organitzacional: millorar la sostenibilitat de la seva organització, capacitat d'innovar, construir noves relacions, millorar la reputació, ser més influent, millorar la relació amb altres agents (comunitat, autoritats, entitats).
- Capital financer: millorar els resultats financers, reduir costos, desenvolupar nous productes o serveis, fer nous negocis, atreure inversionistes, etc.
- Capital físic: incrementar recursos, millorar processos.

Programes destinats a persones conscients i actives

El programa **Ciudadania + sostenible** gestiona els **equipaments municipals que a escala de ciutat** promouen la cultura de sostenibilitat i coordina els programes d'activitats que s'organitzen des d'aquests equipaments. La Fàbrica del Sol és el nucli principal d'aquesta xarxa d'equipaments, juntament amb el Centre de la Platja (especialitzat en el medi marí i les platges de la ciutat), l'espai lúdic ambiental per a famílies del Parc de la Ciutadella (especialitzat en ajudar infants de 0 a 5 anys a viure i experimentar el verd i la biodiversitat) i l'Ateneu de Fabricació Digital (especialitzat en

l'àmbit de les tecnologies digitals i situat a l'interior de la Fàbrica del Sol). La Fàbrica del Sol també allotja el Servei de Documentació d'Educació Ambiental (SDEA), especialitzat en informació i recursos d'educació ambiental per la sostenibilitat.

D'altra banda, a escala de districte, s'han desplegat les **aules ambientals**. Al 2020 tots els districtes de la ciutat disposaven d'una aula ambiental llevat de Sants-Montjuïc i Sant Martí. La missió de les aules ambientals de districte és crear i compartir un model d'equipament d'educació ambiental i cultura de sostenibilitat de qualitat i coherent amb les necessitats de la ciutat. Les aules ambientals aborden, en general,

tots els àmbits temàtics relacionats amb la cultura de la sostenibilitat, si bé algunes presenten especialitats temàtiques (residus, agroecologia, biodiversitat, etc.).

Aquestes aules treballen de manera coordinada en la **Xarxa d'Equipaments Ambientals**

de Barcelona (XEAB), que té la secretaria tècnica a la Fàbrica del Sol. Des de la XEAB es programen cicles d'activitats temàtiques, es participa en esdeveniments de rellevància ambiental (dies i setmanes temàtiques) i en esdeveniments de ciutat.

Equipaments ambientals de ciutat i de districte a Barcelona

Equipaments de ciutat

- A LA FÀBRICA DEL SOL**
Passeig de Salvat Papasseit, 1
- B SERVEI DE DOCUMENTACIÓ D'EDUCACIÓ AMBIENTAL**
Passeig de Salvat Papasseit, 1
- C ATENEU DE FABRICACIÓ**
Passeig de Salvat Papasseit, 1
- D EL CENTRE DE LA PLATJA**
Pg. Marítim Barceloneta, 25-29
- E ESPAI LÚDIC AMBIENTAL PER A FAMÍLIES DEL PARC DE LA CIUTADELLA**
Pas de l'Institut Escola, 1

- F ESPAI CONSUM RESPONSABLE**
Palau Foronda, Ronda de Sant Pau 43-45

- G BICIHUB**
C. de Pere IV, 58-60

Equipaments de districte

- 1 Aula ambiental de la Sagrada Família**
Carrer Lepant, 281-283
- 2 Aula ambiental de Les Corts-Can Deu**
Pl. Concòrdia, 13
- 3 Aula ambiental del Bosc Turull**
Passeig Turull, 2

- 4 Casa de l'Aigua**
Carrer Garbí, 2

- 5 Aula ambiental de Sant Andreu**
Carrer de la Foradada, 36

- 6 Castell de Torre Baró**
Ctra. Alta de les Roquetes, 309-311

- 7 Centre de natura de Can Soler**
Carretera de sant Cugat, 114/132

- 8 Centre cívic Vil·la Urània**
Carrer Saragossa, 29

- 9 Centre cívic Vallvidrera**
Carrer dels Reis Catòlics, 16

- 10 La Fàbrica del Sol**
Passeig de Salvat Papasseit, 1
La Fàbrica del Sol també és l'Aula ambiental del districte de Ciutat Vella

A més d'aquests equipaments, hi ha un seguit de programes dirigits a tota la ciutadania, si bé les persones que més hi participen són aquelles més conscients i actives (ja que comporten un cert esforç i una implicació més gran). Entre aquests programes hi ha els següents:

- El programa **Renova** engloba tres xarxes independents d'intercanvi (de roba, de roba per a gent jove i de joguines) que es posen en funcionament dos cops l'any per fomentar la prevenció de residus i el consum responsable. Va començar a celebrar-se al 2011 en el marc de la Setmana Europea de Prevenció de Residus i, vist l'èxit de convocatòria, des de l'any 2013 s'organitzen diferents edicions al llarg de l'any (primavera i tardor) i, des del 2014, una edició de Renova Joguines per Nadal. Des de la crisi de la COVID-19, també s'han afegit activitats vinculades a aquest programa en format en línia.
- El **compostatge comunitari** és una forma de fer compost de manera col·lectiva i adaptada al medi urbà on els veïns i veïnes del barri poden portar la fracció vegetal de les seves restes orgàniques (fruita i verdura, marro de cafè, restes de jardineria, etc.). El compostador comunitari té un/a dinamitzador/a que assegura que les condicions són òptimes per produir un bon compost. Aquest compost, una vegada llest, es reparteix entre les persones que participen a la iniciativa o s'aplica a l'hort proper. Actualment, existeixen 17 punts de compostatge comunitari a la ciutat (parcs, punts verds i horts), 3 dels quals dinamitzats per equipaments de cultura de sostenibilitat (Barceloneta, Sagrada Família i Bosc de Turull).
- **Horts comunitaris:** són una de les formes que adopta l'agricultura a

les ciutats. Es tracta d'iniciatives autogestionades fruit d'un grup de persones que volen treballar un hort i s'organitzen per aconseguir l'espai, crear-lo i mantenir-lo. Aquests horts, sovint, doten d'ús social espais en desús i els recuperen com a espais públics de trobada i de participació veïnal. L'Ajuntament de Barcelona promou des de l'any 1997 la xarxa d'Horts Urbans de Barcelona per a persones més grans de 65 anys de la ciutat, amb l'objectiu d'incorporar-los a activitats de millora ambiental a través del conreu d'hortalisses seguint els principis de l'agricultura ecològica.

- Iniciatives de **voluntariat ambiental:** la ciutadania pot implicar-se en accions de voluntariat ambiental de la ciutat que promouen les entitats, sovint amb el suport municipal. Algunes d'aquestes accions són: conscienciació i recollida de residus a platges i parcs o la custòdia de niu de tortuga babaua.
- Iniciatives de **Ciència Ciutadana:** La ciència ciutadana és la recerca científica que compta amb la implicació activa del públic no especialitzat. S'orienta a generar nou coneixement amb la participació activa i imprescindible de la ciutadania en totes les etapes del procés de recerca (captació de dades, processament, interpretació, etc.). Moltes de les iniciatives de ciència ciutadana contribueixen a estendre la cultura de sostenibilitat. A Barcelona destaquen Bioblitz (identificació d'espècies animals i vegetals), Observadores del mar (microplàstics), Lliquencity (identificació i localització de líquens) o Floodup (seguiment d'inundacions i tempestes), entre d'altres.

Programes i esdeveniments dirigits a la ciutadania en general

La programació d'esdeveniments al llarg de l'any representa una bona oportunitat per estendre la cultura de sostenibilitat a un públic ampli, aquell que no té un compromís més directe i continuat. A través del **programa Ciutadania + Sostenible** s'organitzen diversos esdeveniments al llarg de l'any, i també es col·labora, aportant activitats i recursos, en esdeveniments organitzats per altres departaments d'Ecologia Urbana i entitats públiques o privades.

Entre tots aquests esdeveniments destaquen AiguArt, el Dia de la Bicicleta, la Setmana per la prevenció de la contaminació acústica, el Dia Mundial del Medi Ambient – Setmana de la Sostenibilitat, les accions de conscienciació durant la festa de Sant Joan, la Setmana de l'Energia Sostenible, el Dia Mundial sense

cotxes – Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura o Setmana Europea de la Prevenció de Residus, entre d'altres. Aquests cicles compten amb la participació activa de la Xarxa d'Equipaments Ambientals de Barcelona.

A més dels esdeveniments vinculats a efemèrides ambientals, també s'organitza o es col·labora en un seguit de programes i cicles d'activitats vinculats a temàtiques ambientals específiques i/o amb uns formats singulars que pretenen arribar a un públic ampli de la ciutat. Es treballa per tal que en els equipaments de proximitat de la ciutat (centres cívics, biblioteques, casals de barri, casals de joves, etc.) hi hagi una oferta de tallers, xerrades i itineraris que incorporin la cultura de sostenibilitat (tallers de reparació d'objectes, visites a parcs, cinema, upcycling, malbaratament alimentari, aprenentatges d'horticultura i jardineria). També es treballa per tal d'incorporar criteris de sostenibilitat en la gestió dels mateixos equipaments.

El cicle **Música als Parcs** és el més antic (neix l'any 1995) i pretenia acostar la música de qualitat a tots els públics i, al mateix temps, potenciar les possibilitats dels parcs com a espais de convivència i lleure també durant els capvespres i nits d'estiu. Des de l'edició del 2016 es va aprofitar el cicle per donar a conèixer millor els beneficis socials i ambientals dels parcs i jardins mitjançant visites guiades prèvies als concerts. Aquest cicle va finalitzar l'any 2020.

Els tallers **Carrega't d'energia**, iniciats el 2015, promouen la participació en una transició energètica que permeti una ciutat d'emissions zero i capaciten les persones per implicar-se en fer possible aquest nou model energètic.

El programa **Sembra Natura** ofereix, des del 2017, tallers de jardineria i agricultura urbana sostenible. S'aporten coneixements de jardineria i hort per aplicar a casa i contribuir a crear, entre tots i totes, una ciutat més verda, habitable i saludable des de qualsevol racó: parets, terrats, balcons, etc.

Claqueta i Acció és un cicle de cinema ambiental que neix l'any 2018 com a fruit d'un conveni de col·laboració entre el Festival Internacional de Cinema de Medi Ambient (FICMA) i l'Ajuntament de Barcelona. L'objectiu del cicle és el visionat i comentari de pel·lícules que despertin el sentit crític i la consciència en relació a problemàtiques socioambientals.

El programa **Com Funciona Barcelona? per a Adults i Famílies** inclou rutes, visites a instal·lacions i tallers que aborden les diferents temàtiques de la sostenibilitat a la ciutat des de la perspectiva del seu funcionament.

A tots aquests programes, esdeveniments i cicles exposats fins ara cal afegir-hi tot un ample ventall d'activitats que s'organitzen des d'altres departaments i equipaments de l'Ajuntament (centres cívics, biblioteques, museus, centres de recerca i pensament, etc.) que també contribueixen, de manera directa o indirecta, a difondre i estendre la cultura de sostenibilitat a la ciutat.

Els hàbits i valors ambientals de la ciutadania

Des de l'any 2000 es fa, cada 4 anys, l'enquesta d'hàbits i valors ambientals, que permet avaluar les opinions, actituds i comportaments dels ciutadans i ciutadanes de Barcelona envers el medi ambient i la sostenibilitat. En la darrera edició, de l'any 2020, es va entrevistar una mostra representativa de 1.607 barcelonines i barcelonins de 18 anys o més, utilitzant la metodologia d'enquesta telefònica (pel COVID).

Des de la perspectiva de **la informació i el coneixement**, alguns dels resultats més destacats van ser els següents:

- Augmenta el nivell d'informació que els barcelonins i les barcelonines declaren tenir dels temes ambientals. Tot i així, encara es consideren insuficientment informats d'alguns aspectes, sobretot pel que fa a l'estalvi energètic i la gestió dels residus.
- Hi ha una consciència pràcticament universal de la gravetat del canvi climàtic i creix la consciència respecte l'impacte que aquest té sobre la pròpia vida (vuit de cada deu persones pensen que els afectarà).
- La percepció majoritària és que l'impacte de Barcelona sobre el medi ambient és negatiu. Tot i això, augmenten els que veuen un impacte positiu de la ciutat en el medi ambient.
- Vuit de cada deu entrevistats creuen que hi ha hagut un canvi en les polítiques ambientals en els darrers anys, i d'aquests, el 77% creu que el canvi ha estat positiu.
- Dos de cada deu entrevistats/des creuen que la qualitat de vida a Barcelona en termes ambientals ha empitjorat, i la resta es reparteixen entre els que pensen que està igual (37,4%) o que ha millorat (40,8%); aquests darrers, sobretot, per la reducció del trànsit i la disminució de la contaminació.

- La meitat dels i les entrevistades desconeix l'origen de l'electricitat que consumeix a casa seva.

Des de la perspectiva de **l'acció**, alguns dels resultats més destacats van ser els següents:

- Tres quartes parts dels entrevistats/des es desplacen habitualment a peu (augmenten) i la meitat ho fan en transport públic. Aquests darrers disminueixen sensiblement com a conseqüència de la situació de pandèmia.
- Un 10% va habitualment en bicicleta. Més de la meitat dels entrevistats pensen que s'hauria de fomentar més l'ús de la bicicleta i incrementar la xarxa de carrils-bici.
- Set de cada deu creuen que s'hauria de restringir l'ús del cotxe a la ciutat.
- S'incrementa de manera molt significativa la pràctica d'hàbits de compra responsable.
- La majoria de les persones entrevistades es declara conscient de la importància de les pròpies accions sobre el canvi climàtic, incloses mesures compromeses com el consum excessiu de carn o la pràctica de turisme sostenible amb menor número de vols.
- Augmenta l'acord vers la penalització de les conductes irrespectuoses amb el medi ambient i el pagament d'una taxa ambiental als turistes.
- Hi ha un ampli desconeixement de les xarxes i espais municipals sobre medi ambient. Els horts urbans són coneguts per set de cada deu entrevistats.
- Quant a la pràctica efectiva, es va des de pràctiques generalitzades com ara separar els residus fins a altres molt minoritàries, com la participació en projectes de millora o la instal·lació de plaques solars al domicili.

Per què Barcelona necessita un nou pla en l'horitzó 2030?

Contribuir a la sostenibilitat i a la descarbonització que exigeix la crisi climàtica s'ha de fer des de molts flancs. De fet, en una societat democràtica les solucions no poden venir dictades ni per aquells que tenen més poder ni pels que són més savis. Els canvis, doncs, han de ser cocreats, protagonitzats i, si més no, recolzats, per una gran majoria.

A més, cada persona, en cadascuna de les diferents facetes de la vida, pren decisions que tenen impactes econòmics, socials i ambientals sovint invisibles als propis ulls. Per això, **la capacitat i empoderament de les persones i la seva implicació activa és essencial** per fer front als reptes derivats de l'emergència climàtica i la crisi ecològica.

Construir cultura de sostenibilitat, una responsabilitat municipal

Per afrontar aquests reptes, l'Ajuntament de Barcelona desplega polítiques d'energia, mobilitat, espai públic, verd i biodiversitat i altres accions directes de transformació de l'entorn. Al mateix temps, té la tasca —que es podria considerar indirecta— de fer **evolucionar les mentalitats**, treballant amb les idees i les persones. Una tasca tan indispensable com els canvis materials.

Així doncs, és responsabilitat municipal **ajudar a construir cultura de sostenibilitat**, posant en circulació i a debat conceptes, paraules i valors emergents, i estimulant i recolzant iniciatives pioneres que siguin punta de llança en la transformació social. Amb aquest objectiu, l'Ajuntament impulsa programes destinats a crear curiositat, suscitar interès i despertar consciència; invita a participar oferint plataformes i recursos i brindant acompanyament i assessorament; i facilita la coordinació i el treball en xarxa.

De què parlem
quan diem
'construir
cultura de
sostenibilitat'?
Pensament i
acció

PENSAMENT

Desenvolupar la **dimensió ecològica de la nostra identitat** personal i col·lectiva, adoptar una visió sistèmica de la realitat. Això comporta:

- Qüestionar la nostra relació amb el món
- Prendre consciència de la nostra dependència dels sistemes de suport a la vida
- Ser conscients dels límits (en la capacitat de càrrega del planeta, en els recursos, en el temps necessari per als processos, en la ment humana, etc.)
- Valorar la riquesa de la diversitat
- Assumir la imprevisibilitat dels sistemes naturals i socials complexos

ACCIÓ

Aprendre a **convivre, compartir i cooperar** en la 'casa comuna' (*oikos*). Això comporta:

- Desenvolupar habilitats per participar en la gestió d'afers col·lectius
- Preservar i compartir els béns comuns
- Inventar col·lectivament altres formes de viure i de produir
- Promoure equitat, solidaritat i pau entre els humans i amb les altres formes de vida
- Construir esperança

Una visió estratègica per a 10 anys clau

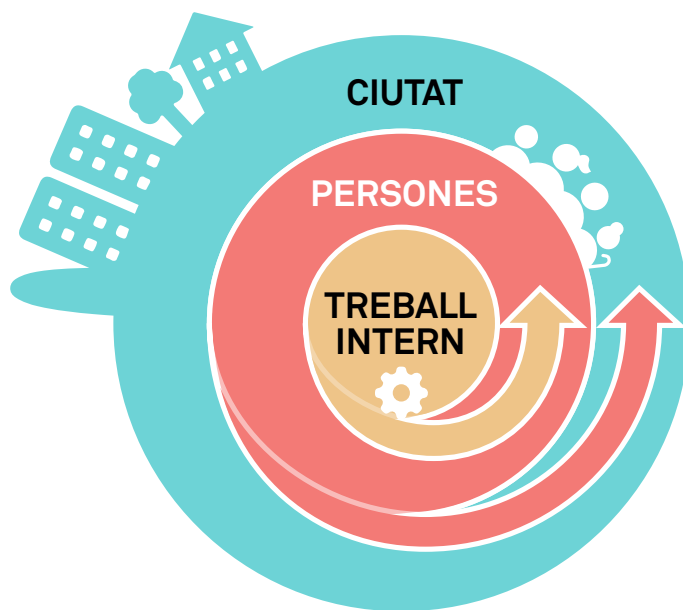
En l'apartat anterior d'aquest Pla es mostren les nombroses iniciatives i programes municipals desenvolupats en les darreres dècades del segle passat, i de manera més significativa i consistent en les dues primeres dècades d'aquest. Sense discutir la bonesa o oportunitat del que s'ha fet amb el marc polític i els recursos disponibles en cada moment, ara es fa necessària una visió estratègica que alineï els esforços institucionals amb les prioritats derivades de l'emergència climàtica.

Cal establir línies estratègiques que generin els canvis culturals necessaris per avançar en sostenibilitat. Canvis que han de

permetre assolir els objectius i resultats relacionats amb la reducció d'emissions, la conservació dels recursos i de la biodiversitat, una economia del bé comú, una societat més justa, una ciutat saludable, i un nou concepte del benestar i de la qualitat de vida.

Tot això, en coherència amb els diversos plans municipals aprovats i que també es plantegen amb l'horitzó 2030, com són el Pla d'acció per l'emergència climàtica i l'Agenda 2030, i plans més sectorials com el Pla Natura 2021-2030. Tenim deu anys clau, reconeguts en totes les previsions com a ultimàtum, i en el difícil context del canvi climàtic i la pandèmia, el creixement de les desigualtats i l'afebliment de la democràcia. Aquest és el repte que afronta aquesta Estratègia de Cultura de Sostenibilitat de Barcelona.

Àmbit conceptual d'actuació del Pla Canviem pel Clima 2030

Assolir resultats planificats

(aire, aigua, alimentació, pobresa, etc.)
definites al Pla d'acció per l'emergència climàtica i a la resta de plans municipals vinculats amb la sostenibilitat

Consolidar noves idees i capacitar per actuar

Àmbit d'actuació del Pla Canviem pel Clima 2030

Millorar l'organització

Pla de treball intern de l'Ajuntament

Una acció concertada entre diverses àrees de l'Ajuntament

Aquest Pla representa una reflexió de fons per orientar el treball futur. Tan indispensable és la reflexió com urgent és l'actuació. Tot i que es posa en valor el que s'ha fet, que és molt, cal accelerar una acció cultural capaç de fer front als reptes socioecològics del nostre temps. Això implica, si cal, repensar els programes i serveis actuals, enfortint l'atenció i el suport a les persones i organitzacions des d'una correcta comprensió de les

seves necessitats, i contribuir així a l'esforç col·lectiu del conjunt d'actors socials.

En un àmbit més intern, s'imposa una acció concertada entre les àrees de l'Ajuntament particularment concernides, com són Ecologia urbana i Cultura, Educació, Ciència i Comunitat, a les quals correspon liderar el procés i cercar la complicitat de totes les forces vives de la ciutat. Aquest Pla pot donar sentit i direcció a l'acció conjunta a l'entorn d'un projecte cultural i educatiu mobilitzador.

Com hem elaborat aquest Pla?

Metodologia i procés participatiu

Aquest Pla s'ha elaborat, des d'un inici, amb una metodologia participativa que ha tingut la voluntat d'implicar el màxim nombre

de persones, tant de l'àmbit ciutadà i social com del propi Ajuntament i del món acadèmic.

Treball intern

Com a pas previ a l'elaboració del Pla, es va redactar, durant l'any 2020, una **memòria d'activitats** que va recopilar i descriure les línies de treball i les activitats impulsades per l'Ajuntament entre els anys 2015 i 2019 en l'àmbit de la cultura de sostenibilitat. Part d'aquesta memòria es recull en l'apartat d'aquest Pla sobre "L'Ajuntament de Barcelona i l'impuls de la cultura de sostenibilitat".

També durant l'any 2020 es va dur a terme un treball intern amb personal municipal de l'àrea de cultura de sostenibilitat (avui Oficina de Canvi Climàtic i Sostenibilitat) per fer una valoració de la situació dels diversos programes en marxa. Mitjançant una consulta en línia — que van respondre una cinquantena de persones — es van recollir nombroses aportacions que es van sintetitzar en una **anàlisi DAFO** (Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats). Aquesta anàlisi s'estructurava en diversos àmbits

temàtics, tant interns (equips, metodologies de treball, programes, recursos, equipaments, etc.) com externs (polítiques municipals, context nacional i internacional, context social, públics destinataris, etc.). Posteriorment, i fent els creuaments oportuns, es van identificar potencialitats (creuant oportunitats i amenaces), reptes (creuant debilitats i oportunitats), riscos (creuant fortaleses i amenaces) i limitacions (creuant debilitats i amenaces).

Aquest treball intern va culminar el 15 de setembre de 2020 amb una **sessió de treball (en línia)** amb personal municipal de l'àrea de cultura de sostenibilitat. En aquesta sessió, amb més de 50 participants, es van prioritzar els reptes sorgits de l'anàlisi DAFO i es van començar a plantejar diversos aspectes del marc estratègic del Pla.

Encara en l'àmbit intern, es van identificar els diversos **plans i estratègies municipals que tenen una relació directa amb la cultura de sostenibilitat**. Aquest exercici de

diagnosi pretenia detectar sinergies i punts en comú entre els plans i programes sectorials ja aprovats per l'Ajuntament i el nou Pla Canviem pel Clima 2030. En concret, es van identificar aquells objectius, accions i potencialitats relacionats directament amb cultura de

sostenibilitat que ja estan previstos en els plans vigents, per tal que aquest nou Pla Canviem pel Clima 2030 els tingui en consideració. Un resum d'aquest exercici s'exposa en el requadre "Plans municipals que requereixen d'una nova cultura de sostenibilitat" (pàg. 24).

Treball extern

Durant l'elaboració del Pla, no només s'ha mirat cap endins, sinó també cap enfora. Aquesta mirada externa es va vehicular i obtenir per mitjà dels instruments següents.

Entrevistes en profunditat a persones expertes i referents en educació ambiental. Aquests professionals van respondre un extens qüestionari amb preguntes sobre estratègia i referents, programes i línies d'acció, reptes pendents i perspectives de futur. Les persones consultades, que van aportar una visió molt valuosa, van ser:

- **Álvaro Porro**, Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament local i Política Alimentària de l'Ajuntament de Barcelona.
- **Ana Romero**, cap del Servei d'Emergència Climàtica i Educació Ambiental de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB).
- **Lluís Sala**, professor de l'Escola Sant Ramon Nonat i vicepresident del Consell Ciutadà per la Sostenibilitat.
- **Jaume Terradas**, professor emèrit d'Ecologia de la UAB. Investigador del CREAM en temes d'ecologia de la vegetació. També ha treballat en educació ambiental.

- **Paco Heras**, biòleg i educador ambiental. Conseller tècnic de l'Àrea d'Estratègies de l'Adaptació de l'Oficina Espanyola de Canvi Climàtic.
- **Pablo Meira**, professor de filosofia i ciències de l'educació. Universidade de Santiago de Compostela.
- **Jesús de la Osa**, tècnic en educació ambiental del Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Saragossa.
- **Daniella Tilbury**, Comissionat de Desenvolupament Sostenible i Generacions Futures. Govern de Gibraltar.
- **Lucie Sauvé**, Centre de Recerca en Educació i Formació relacionats amb el medi ambient i l'ecociutadania. Université du Québec à Montréal.

Revisió i anàlisi de les polítiques i instruments d'àmbit supramunicipal. En el marc internacional, s'ha fet una revisió del Global Action Programme (GAP) on Education for Sustainable Development (2015-2019) de la UNESCO. En l'àmbit estatal, s'ha tingut en compte el nou Plan de Acció de Educación Ambiental para la Sostenibilidad 2021-2025 (PAEAS); de fet, una de les accions previstes en aquest pla estatal és que les entitats locals elaborin plans o programes d'educació ambiental per la sostenibilitat, com és el cas d'aquest Pla Canviem pel Clima 2030. I en l'àmbit català, s'ha

participat en el II Congrés Nacional d'Educació Ambiental (CNEA 20/21), que va començar el novembre de 2020 i va finalitzar el desembre de 2021 amb un decàleg que aquest Pla adopta. Tant el PAEAS com el decàleg del CNEA es descriuen breument en l'apartat "Situació actual i reptes de l'educació ambiental a Catalunya i Espanya".

Revisió d'altres plans similars i d'articles acadèmics. La mirada externa es va completar amb la revisió dels pocs plans municipals existents d'impuls de la cultura de sostenibilitat (com el de la ciutat de Pamplona) i amb la lectura d'articles acadèmics que reflexionen sobre les tendències i els reptes en l'àmbit de l'educació ambiental.

Procés participatiu

A partir de les aportacions procedents del treball intern i extern es va elaborar, durant els primers mesos de 2021, una **proposta preliminar de Pla** que apuntava un marc estratègic (visió, missió, objectius i valors) i unes línies d'acció distribuïdes en diversos àmbits d'intervenció.

Aquesta proposta preliminar va ser el punt de partida del procés participatiu del Pla, que va començar el maig de 2021 i va finalitzar l'octubre de 2021. Durant aquells mesos, es va animar la ciutadania i els agents interessats a participar en la definició del pla per mitjà d'**instruments diversos**:

- La plataforma digital de participació (decidim.barcelona), que va permetre a la ciutadania interessada plantejar propostes d'accions, prioritzar aquelles considerades viables i proposar canvis al marc estratègic del pla.
- Un qüestionari ciutadà (de fàcil i ràpida resposta) per detectar percepcions i recollir propostes d'accions.
- Dues sessions de reflexió (telemàtiques) amb personal de l'Ajuntament de Barcelona. La primera amb personal de l'Àrea

d'Ecologia Urbana, i la segona amb personal de diverses àrees implicades en el futur desplegament del Pla.

- Dues sessions de reflexió (telemàtiques) obertes a tots els membres de la Xarxa Barcelona + Sostenible (Xarxa B+S).

En el conjunt d'aquests instruments van participar un total de **469 persones**, que van plantejar fins a 357 propostes d'accions per incorporar al pla. D'aquestes, 245 han estat acceptades i validades per l'equip tècnic redactor. Són, per tant, un 69% de les plantejades. Les propostes descartades ho van ser per motius diversos (poca concreció, ja en execució, sense encaix en l'abast del pla, inviable tècnicament o econòmicament, competència d'altres administracions, etc.).

Les 245 propostes acceptades van ser prioritzades per un total de 274 participants, que van donar fins a 4.808 suports (cada participant podia donar el seu suport, com a màxim, a 25 propostes d'accions). Fins a 31 propostes van rebre més de 40 suports.

Les accions proposades per la ciutadania (i validades per l'equip tècnic) han servit per replantejar algunes línies d'acció i han aportat idees de noves accions i noves

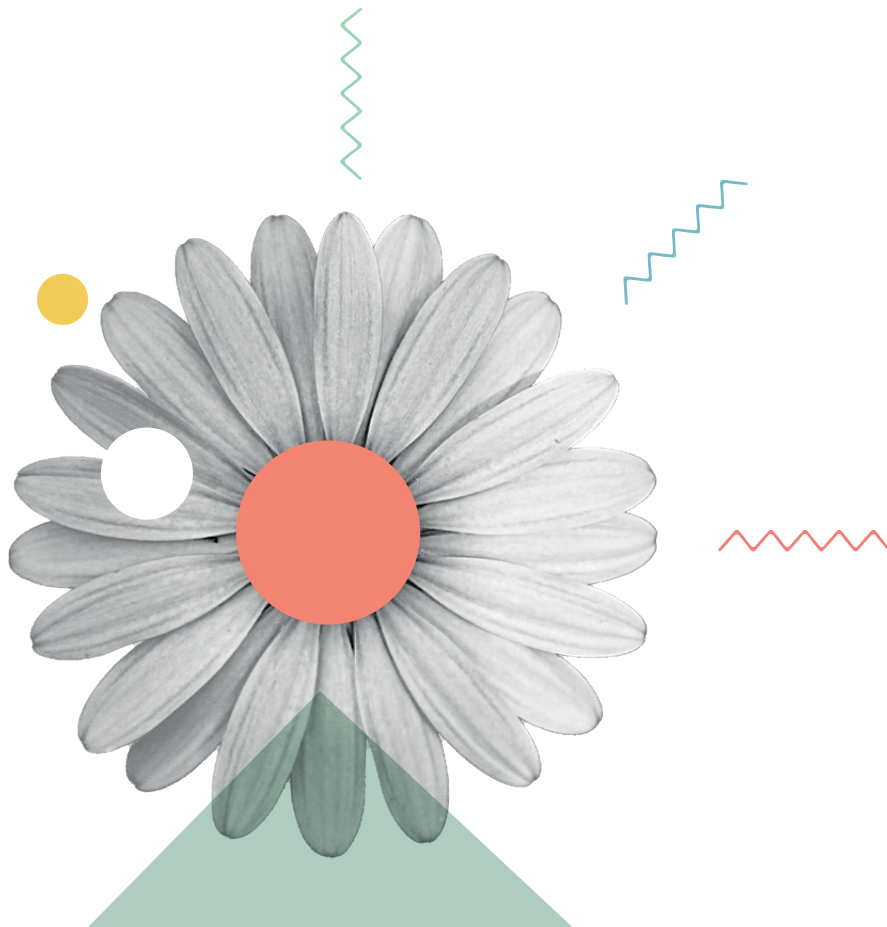
visions transversals que s'han incorporat al Pla. Així mateix, s'han tingut en compte aquelles propostes d'accions que han rebut més suports.

A la plataforma Decidim Barcelona (www.decidim.barcelona/processes/canviempeclima) es troba la informació més detallada del procés participatiu (fases, informes de les sessions, informe de retorn, etc.).

Seguiment institucional

El procés participatiu va comptar amb una **comissió de seguiment** integrada per membres de la xarxa B+S, que va plantejar recomanacions a la metodologia i als instruments de debat, i va ajudar a la difusió del propi procés participatiu. Aquesta comissió es va reunir en dues ocasions.

En l'àmbit intern de l'Ajuntament, es va comptar amb un **nucli impulsor del Pla** integrat per representants de diferents àrees del consistori (Agenda 2030, economia social i solidària, cultura, democràcia activa, polítiques alimentàries, etc.). Des d'aquestes àrees s'ha pogut fer un seguiment de l'elaboració del Pla i s'han plantejat diverses aportacions i millores.

ON ANEM?

Marc estratègic del pla

VISIÓ, MISSIÓ I OBJECTIUS

VISIÓ

A la Barcelona del 2030 la ciutadania és corresponsable i coprotagonista, amb les institucions públiques i altres agents, de la transformació social necessària

per fer front a la crisi global, inclosa l'emergència climàtica. Això comporta que entén la dimensió del repte i disposa de les eines i la gosadia necessàries per actuar.

Titulars periodístics a la Barcelona de 2030

Durant una de les sessions de treball vinculades a l'elaboració d'aquest Pla, es va demanar al personal de l'Ajuntament quins titulars sobre cultura de sostenibilitat a Barcelona els agradaria llegir o escoltar l'any 2030 als mitjans de comunicació. Tot seguit se'n reproduceix una selecció:

L'ús del vehicle particular a Barcelona s'ha reduït el 70% respecte fa 10 anys

Barcelona aconsegueix reduir un 50% les emissions de GEH i l'acció ciutadana ha estat clau

El 90% de la ciutadania té en compte la sostenibilitat en el seu dia a dia

L'assignatura de Cultura de Sostenibilitat, entre les millors valorades per l'alumnat

Barcelona, guardonada com la ciutat amb millor benestar del món

La ciutat, premiada per assolir 12 grans reptes de sostenibilitat

El 80% de la població barcelonina considera l'emergència climàtica la principal problemàtica social

La xarxa de Ciutadans x Clima ja té 300 grups veïnals, amb persones joves la gran majoria

MISSIÓ

Promoure canvis en la cultura dominant i ajudar a desenvolupar i estendre una nova cultura de sostenibilitat que intensifiqui l'acció climàtica a la ciutat de Barcelona.

El Pla s'orienta a endegar i facilitar processos dirigits a empoderar les persones perquè participin a imaginar com millorar el seu entorn i a fer-ho possible, implicant-se en projectes concrets de transformació social.

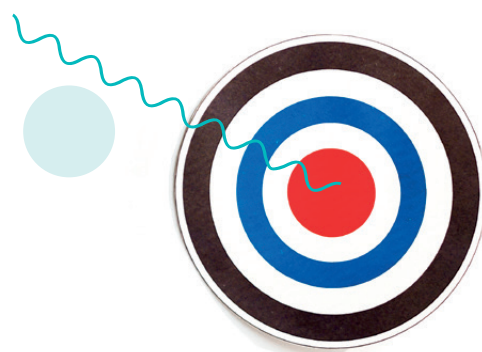
Aquesta missió requereix treballar a dos nivells que es retroalimenten: en allò que pensem (idees) i en allò que fem (transformació de la realitat). Les idees inspiren els canvis en la realitat, i les transformacions de la realitat alimenten les idees.

OBJECTIUS

D'acord amb la missió, els objectius del Pla són:

- Incrementar significativament el coneixement social de la crisi global, inclosa l'emergència climàtica, i de la **necessitat de nous valors i estils de vida** per afrontar-la i revertir-la
- Augmentar la **massa crítica d'agents i persones** de la ciutat compromeses amb la cultura de sostenibilitat i l'emergència climàtica
- Promoure **estils de vida sostenibles i descarbonitzats a les llars** i una relació més conscient i directa amb la natura
- Impregnar **la cultura i l'art** que es programen a la ciutat amb idees i continguts sobre crisi socioambiental i climàtica
- Consolidar **centres de referència** on es visualitzin oportunitats de canvi i **espais alternatius** on es concreti la transformació social a favor de la sostenibilitat
- Impulsar i **amplificar el treball dels agents "aliats"**, enfortint la capacitat de les persones educadores i dinamitzadores del canvi cultural

- Consolidar l'educació per la sostenibilitat i l'acció climàtica en el conjunt de **centres educatius** de la ciutat
- Augmentar la **visibilitat de l'emergència climàtica en l'agenda municipal** (política, mediàtica, cultural, educativa), assegurant la **coherència** entre les polítiques de sostenibilitat i clima i les polítiques culturals i educatives

VALORS I PRINCIPIS

Els valors que inspiren aquest Pla i els principis que en guien l'acció són:

Coresponsabilitat. Cadascú de nosaltres, tant si actuem en l'àmbit individual com el d'una entitat, tant si avancem en l'àmbit personal com en l'àmbit professional, som part de la solució i ens comprometem a actuar de manera corresponsable.

Protagonisme. La ciutadania és protagonista imprescindible del canvi de mentalitat i hàbits associats a la nova cultura de sostenibilitat. El caràcter participatiu del procés de canvi és essencial, perquè calen les aportacions de tothom per fer aflorar alternatives noves a la nostra manera de viure insostenible. I el canvi només serà possible si la voluntat de fer-lo és àmpliament compartida.

Justícia climàtica. El canvi climàtic afecta les persones d'una manera diferent depenent de factors diversos: tant per l'estat físic i la salut com per l'edat i el gènere, la situació socioeconòmica, les funcions i les activitats que duen a terme, les característiques de l'entorn físic on viuen i treballen, etcètera. Cal considerar aquests factors de vulnerabilitat a l'hora de plantejar propostes educatives i d'empoderament.

Esperança. Apostem per educar des de l'esperança en un futur millor. No una esperança buida (de 'tot anirà bé'), sinó una esperança real, amb contingut i direcció, que ajuda les persones a prendre consciència del seu poder per fer accions significatives, que marquin la diferència. Entenem que cal contrarestar l'ansietat que podria anul·lar la voluntat o la capacitat de les persones per implicar-se.

Transformació. La cultura de sostenibilitat engresca les persones i els col·lectius a revisar els plantejaments de vida vigents, a canviar-los i transformar-los, a emprendre una acció subvertidora que superi les tendències insostenibles que comporta el nostre model de vida.

Dimensió col·lectiva. És clau generar contextos que facilitin el canvi individual i on les accions de cadascú adquireixin també una dimensió col·lectiva. La xarxa Barcelona + Sostenible, creada al voltant del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat, n'és un bon exemple. Dificilment una persona canvia sola, ni una sola persona fa canviar les coses.

Dimensió global. L'acció local contra el canvi climàtic no ha de perdre de vista que parlem d'un problema global, i això té múltiples implicacions, com la necessitat d'actuar de forma solidària amb les àrees (i persones) del planeta que estan més exposades i ja estan patint amb virulència els efectes del canvi climàtic.

Creativitat. Construir un context més sostenible en una societat dominada per un model socioeconòmic contrari a la sostenibilitat requereix d'intel·ligència i creativitat. Cal assajar processos i solucions innovadores a petita escala i projectar-los cap a l'entorn.

Empoderament. Els aprenentatges fets i l'experiència positiva d'haver millorat el nostre entorn ens capacita i ens fa sentir

amb l'ànim necessari i el control suficient per comprometre'ns de nou en l'acció conscient.

Coherència. És essencial predicar amb l'exemple i enfortir la consistència entre el discurs i la pràctica. Les mesures organitzatives, legislatives i fiscals han d'acompanyar i reforçar l'acció cultural i educativa. La integració dels criteris de sostenibilitat en totes les polítiques municipals i la coordinació entre les diferents àrees són bàsiques.

Treball en xarxa. Apostem per relacionar-nos i cercar complicitats amb nombrosos col·lectius, afavorint la cooperació i valorant la diversitat. Amb el treball en xarxa ens obrim i comuniquem, visualitzem bones pràctiques, fem projectes compartits. Això ens permet aprendre els uns dels altres i avançar de manera conjunta i coordinada.

Llarg termini. Instaurar una nova cultura de sostenibilitat ha de ser un objectiu planificat, coordinat i, sobretot, sostingut en el temps. Cal avançar en la millora contínua.

ABAST DEL PLA

ABAST TEMPORAL

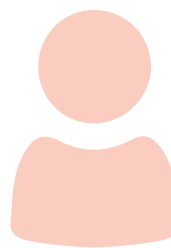
El Pla té un abast temporal de 9 anys, del 2022 al 2030. Es marquen tres períodes per programar i executar les accions:

- Curt termini: del 2022 al 2024
- Mig termini: del 2025 al 2027
- Llarg termini: del 2028 al 2030

ABAST TERRITORIAL

L'abast territorial de les actuacions del Pla és el municipi de Barcelona, amb la coordinació necessària amb administracions de caire supramunicipal per tal que siguin efectives, i amb especial consideració de l'escala metropolitana.

ABAST SOCIAL (ÀMBITS D'INTERVENCIÓ)

L'abast social del pla és ampli. Vol interpel·lar tots els agents i forces vives de la ciutat i oferir-los el suport i els recursos adequats en cada cas.

- **Començant pel mateix Ajuntament**
- **Conjuntament amb els agents corresponsables de la xarxa Barcelona+Sostenible**
- **Donant estímul i suport a les persones conscients i actives**
- **Arribant a nous col·lectius i a més persones**
- **Cercant la concertació i enfortint les aliances**

ABAST TEMÀTIC

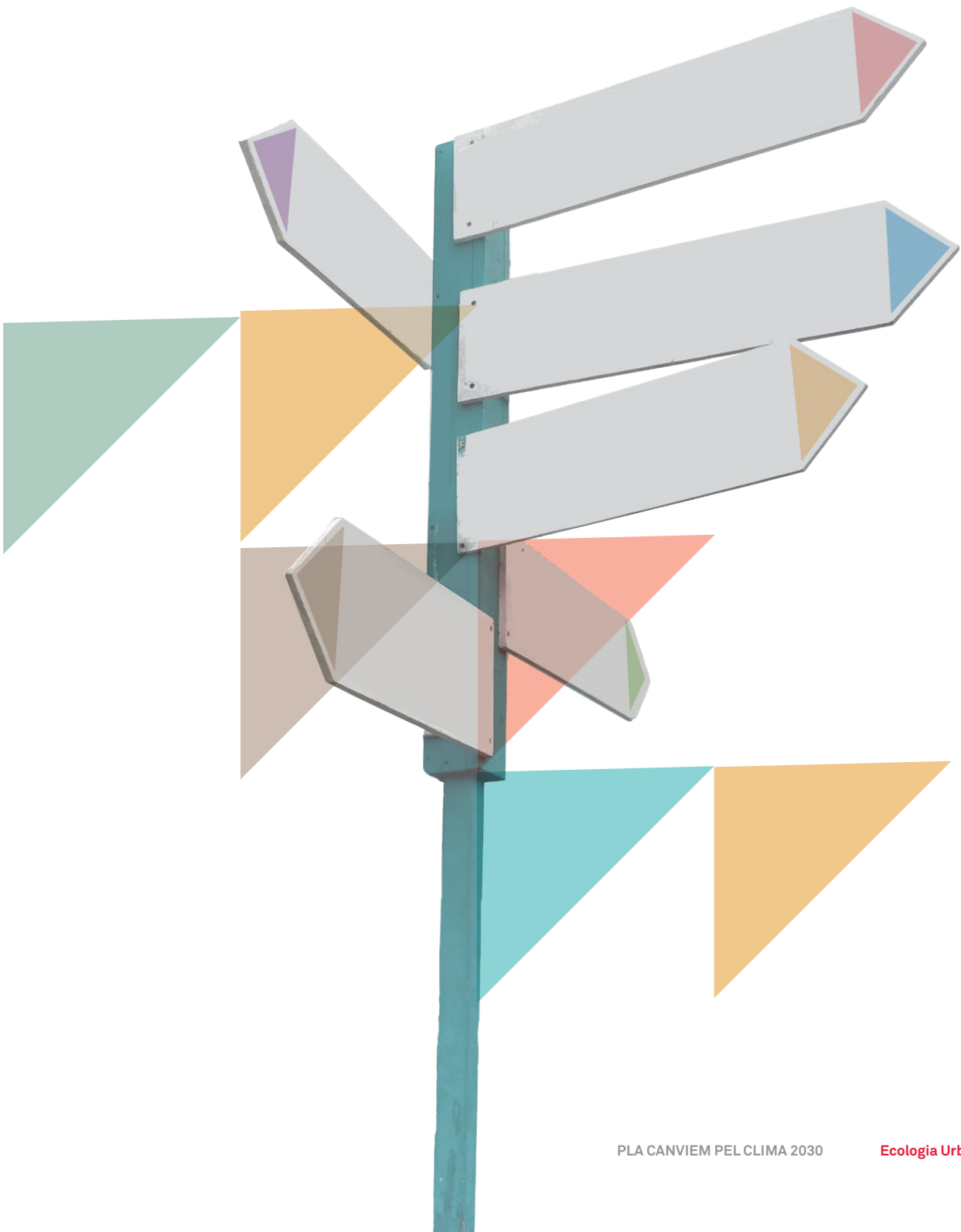
Aquest Pla aborda un espectre temàtic ampli, atès que la relació dels humans amb l'entorn implica aspectes molt diversos, amb vincles inseparables entre les realitats socials i ecològiques.

Els àmbits temàtics d'aquest Pla estan basats en els del **Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat** (un document estratègic que es preveu renovar durant l'any 2022):

- Verd i biodiversitat
- Espai públic i mobilitat sostenible
- Qualitat ambiental, salut i alimentació sostenible
- Ciutat eficient, productiva i d'emissions zero
- Ús racional dels recursos i consum responsable
- Bon govern i responsabilitat social
- Benestar de les persones
- Progrés, desenvolupament i economia social i solidària
- Educació i acció ciutadana
- Resiliència i responsabilitat planetària

QUÈ FAREM?

Línies d'acció i governança del pla

Línies d'acció i accions previstes

Les línies d'acció s'estructuren segons **6 àmbits d'actuació**. Aquests àmbits d'intervenció estan relacionats amb l'abast social del Pla, és a dir, els col·lectius i persones amb els que es vol treballar i als quals cal seguir donant suport. Són els següents:

- El propi Ajuntament
- Els agents "aliats", que són, sobretot, els membres de la xarxa Barcelona + Sostenible
- Les persones i col·lectius que ja han pres consciència de la necessitat de canvi
- Els col·lectius i persones que encara són aliens als reptes de l'emergència climàtica
- Els agents clau per la seva capacitat transformadora i d'influència en la societat

A més, s'afegeix un darrer àmbit, el de la comunicació, que és transversal a tots els col·lectius.

Àmbit 1.

L'AJUNTAMENT
DONA EXEMPLE

Àmbit 2.

LA XARXA D'ALIATS
S'AMPLIFICA

Àmbit 3.

LES PERSONES CONSCIENTS
REBEN MÉS SUPORTS

Àmbit 4.

MÉS COL·LECTIUS I PERSONES
PRENEN CONSCIÈNCIA

Àmbit 5.

LES ALIANCES S'ENFORTEIXEN,
ELS RECURSOS S'OPTIMITZEN

Àmbit 6.

EL RELAT DE LA SOSTENIBILITAT
S'ESTÉN I ES NORMALITZA

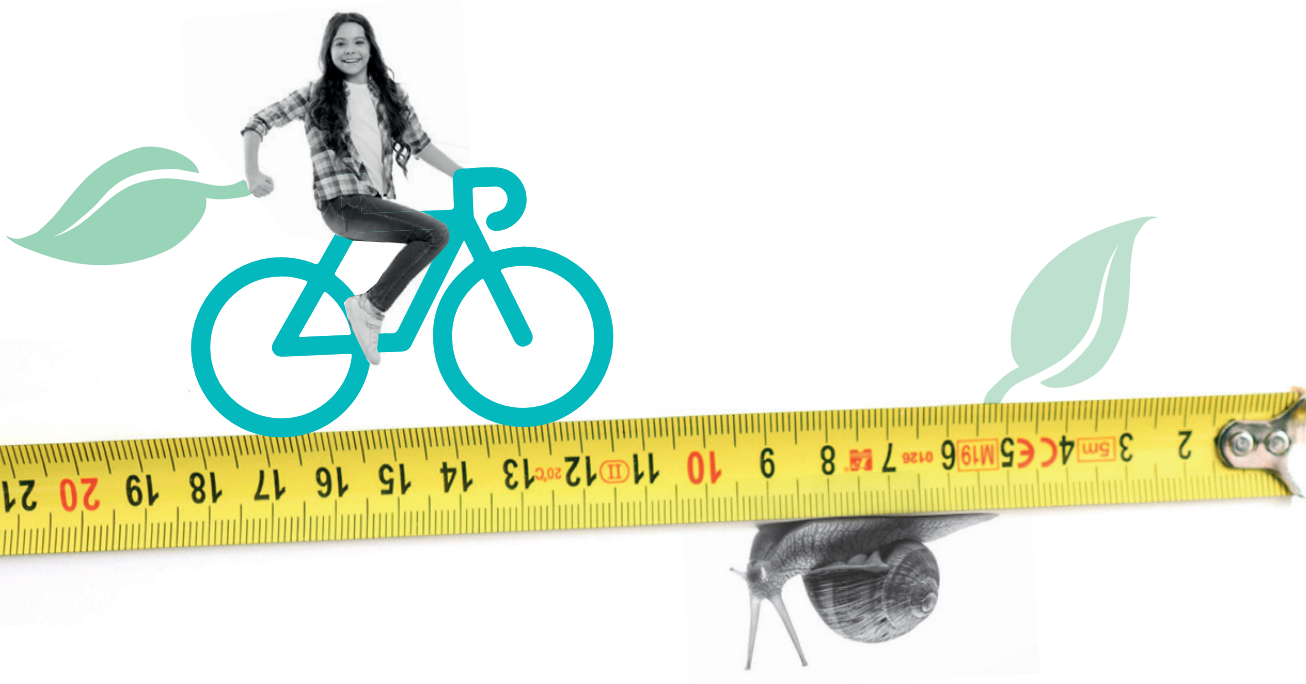
Objectius del Pla, àmbits d'actuació i resultats esperats

OBJECTIUS	ÀMBITS D'ACTUACIÓ	RESULTATS ESPERATS 2030
Incrementar significativament el coneixement social de la crisi global, inclosa l'emergència climàtica, i de la necessitat de nous valors i estils de vida per afrontar-la i revertir-la	Àmbit 4 Àmbit 6	100% de la ciutadania és conscient de la dimensió de la crisi global
Augmentar la massa crítica d'agents i persones de la ciutat compromeses amb la cultura de sostenibilitat i l'emergència climàtica	Àmbit 2 Àmbit 3	Multiplicar els agents compromesos arribant a 4.000 organitzacions membres de la Xarxa B+S i 1.000 organitzacions de l'àmbit turístic amb certificació Biosphere
Promoure estils de vida sostenibles a les llars i una relació més conscient i directa amb la natura	Àmbit 3 Àmbit 4 Àmbit 6	El 75% de la ciutadania ha assumit nous valors i hàbits per fer front a l'emergència climàtica (consum responsable, prevenció de residus, sobirania energètica, adaptació al canvi climàtic, verd i biodiversitat) 10 nous espais ambientals lúdics per a famílies (es poden aprofitar/reinventar equipaments existents)
Impregnar la cultura i l'art que es programen a la ciutat amb idees i continguts sobre crisi socioambiental i climàtica	Àmbit 3 Àmbit 4 Àmbit 5	10 esdeveniments culturals i artístics anuals de gran impacte centrats en sostenibilitat i clima
Consolidar centres de referència on es visualitzin oportunitats de canvi i espais alternatius on es concreti la transformació social a favor de la sostenibilitat	Àmbit 3	Disposar d'1 equipament de referència a cada districte Duplicar la població que participa activament de la programació de cultura de sostenibilitat de la ciutat (tallers, itineraris, activitats de voluntariat, ciència ciutadana i esdeveniments).
Impulsar i amplificar el treball dels agents "aliats", enfortint la capacitat de les persones educadores i dinamitzadores del canvi cultural	Àmbit 2	200 projectes transformadors per afavorir l'acció col·lectiva

OBJECTIUS	ÀMBITS D'ACTUACIÓ	RESULTATS ESPERATS 2030
Consolidar l'educació per la sostenibilitat i l'acció climàtica en el conjunt de centres educatius de la ciutat	Àmbit 2	100% dels centres educatius participen en programes de sostenibilitat 100% del professorat format en canvi climàtic
Augmentar la visibilitat de l'emergència climàtica en l'agenda municipal (política, mediàtica, cultural, educativa), assegurant la coherència entre les polítiques de sostenibilitat i clima i les polítiques culturals i educatives	Àmbit 1 Àmbit 5	100% de treballadors municipals amb formació sobre clima 100% contractació descarbonitzada

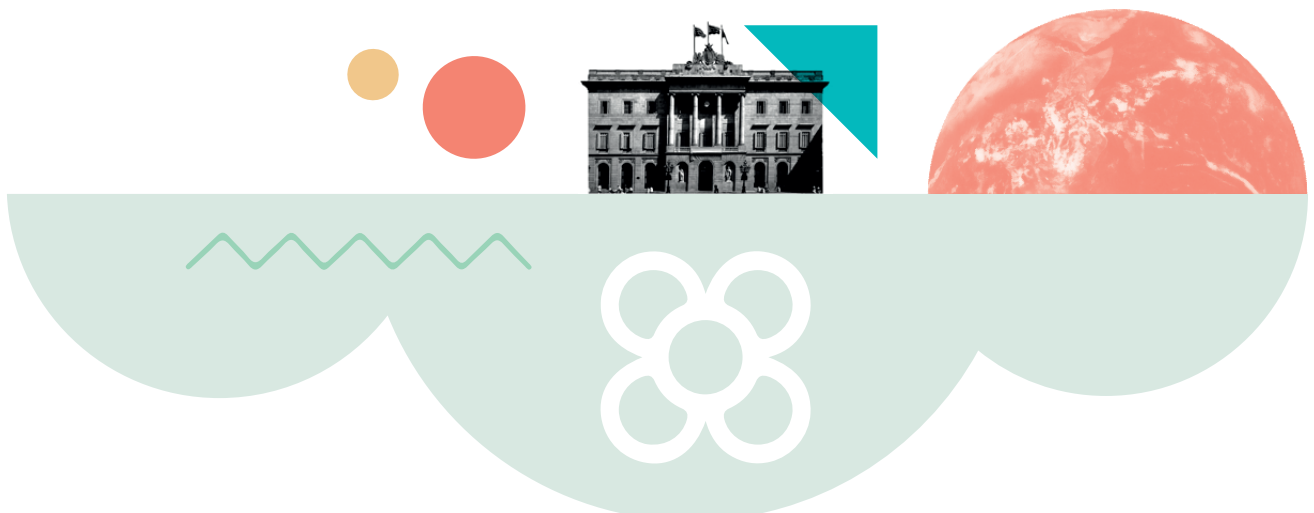
Tot seguit es descriuen, per a cadascun dels sis àmbits, les línies d'acció i les accions previstes.

L'AJUNTAMENT DONA EXEMPLE

L'Ajuntament de Barcelona és un organisme complex amb 13.000 persones treballadores. A través del Programa Ajuntament + Sostenible (A+S), el consistori treballa transversalment a tota l'organització (àrees, districtes i instituts municipals) per liderar el canvi amb el propi exemple. Aquest àmbit d'intervenció aposta per consolidar i enfortir aquest programa, i multiplicar així la seva acció. Així mateix, cal reforçar la coordinació interna amb diverses àrees estratègiques (en particular, amb l'Agenda 2030) per tal de planificar i executar, conjuntament, projectes i accions d'impuls de la cultura de sostenibilitat.

Línies d'acció

- **Línia 1.1.** Fomentar hàbits sostenibles entre els treballadors i treballadores municipals

---

- **Línia 1.2.** Consolidar el desplegament territorial del Programa A+S i de les accions d'emergència climàtica a totes les àrees i districtes de l'Ajuntament

---

- **Línia 1.3.** Proporcionar el suport necessari als actors involucrats en la planificació, la compra i la contractació municipal per a consolidar la seva ambientalització

- **Línia 1.4.** Promoure l'excel·lència ambiental de les oficines, els equipaments municipals i els serveis vinculats per servir d'exemple i visibilitzar les bones pràctiques ambientals a nivell municipal

Cada línia d'acció es desplega amb accions diverses. Aquestes accions es codifiquen d'acord amb la línia d'acció corresponent.

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	TEMPORITZACIÓ		
		Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
→ Línia 1.1. Fomentar hàbits sostenibles entre els treballadors i treballadores municipals	▶ Acció 1.1-1. Definir l'estratègia de comunicació dirigida a personal municipal, millorant els canals de difusió i enfortint l'oferta de productes i serveis (descomptes, propostes culturals, assegurances...) en iniciatives d'Economia Social i Solidària i de Consum Responsable	●	●	●
	▶ Acció 1.1-2. Desenvolupar el Pla de Desplaçaments dels treballadors municipals per tal que incorpori mesures des de la perspectiva ambiental, inclòs el teletreball	●	●	●
	▶ Acció 1.1-3. Enfortir el programa "A la feina, bicia't"	●	●	●
	▶ Acció 1.1-4. Desenvolupar un pla de formació en sostenibilitat per als treballadors municipals	●	●	●
→ Línia 1.2. Consolidar el desplegament territorial del Programa A+S i de les accions d'emergència climàtica a totes les àrees i districtes de l'Ajuntament	▶ Acció 1.2-5. Impulsar el desenvolupament de plans interns de sostenibilitat de les àrees i districtes municipals	●	●	●
	▶ Acció 1.2-6. Consolidar els referents de sostenibilitat d'àrees i districtes	●	●	●

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	TEMPORITZACIÓ		
		Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
→ Línia 1.3. Proporcionar el suport necessari als actors involucrats en la planificació, la compra i la contractació municipal per a consolidar la seva ambientalització	▶ Acció 1.3-7. Continuar el desplegament de la contractació pública ambientalment sostenible, amb el seguiment de l'Observatori Ajuntament+Sostenible	●	●	●
	▶ Acció 1.3-8. Vetllar que els plans i altres instruments de planificació municipals incorporin els criteris de sostenibilitat adients	●	●	●
	▶ Acció 1.3-9. Transversalitzar els criteris de sostenibilitat i acció climàtica a totes les línies de subvencions municipals	●	●	●
→ Línia 1.4. Promoure l'excel·lència ambiental de les oficines, els equipaments municipals i els serveis vinculats per servir d'exemple i visibilitzar les bones pràctiques ambientals a nivell municipal	▶ Acció 1.4-10. Promoure que les oficines i equipaments municipals siguin exemplars en la incorporació de criteris de sostenibilitat	●	●	●
	▶ Acció 1.4-11. Promoure que els esdeveniments organitzats per l'Ajuntament siguin exemplars en la incorporació de criteris de sostenibilitat	●	●	●
	▶ Acció 1.4-12. Promoure que els serveis que ofereix l'Ajuntament a la ciutadania siguin exemplars en la incorporació de criteris de sostenibilitat	●	●	●
	▶ Acció 1.4-13. Desenvolupar el Programa Ajuntament neutre en carboni 🦋	●	●	●

🦋 projectes transformadors

Indicadors clau de seguiment de l'àmbit 1:

- Nombre de personal municipal que ha rebut formació en canvi climàtic i/o sostenibilitat
- Emissions de gasos amb efecte d'hivernacle emeses per les activitats i serveis de l'Ajuntament (Programa Ajuntament Neutre en Carboni)
- Nombre i pressupost dels contractes amb criteris de sostenibilitat
- Nombre de plans de sostenibilitat interna d'àrees i/o districtes desenvolupats
- Nombre de referents de sostenibilitat interna (de districtes i àrees) amb dedicació plena
- Repartiment modal del transport dels treballadors/es municipals
- Nombre d'esdeveniments municipals que han elaborat un pla d'ambientalització
- Nombre de línies de subvencions municipals que han incorporat criteris de sostenibilitat i acció climàtica

LA XARXA D'ALIATS S'AMPLIFICA

Les més de 1.800 organitzacions de la xarxa Barcelona+Sostenible -associacions, empreses, sindicats, gremis, universitats, centres educatius, etc.- són aliats clau per estendre la cultura de sostenibilitat en el seu àmbit d'influència i per escalar i multiplicar les experiències reeixides d'aquestes organitzacions pioneres de la ciutat. Aquest àmbit d'intervenció pretén potenciar aquesta participació col·lectiva que actua de motor de canvi, millorant les oportunitats de trobada i treball conjunt entre els aliats, i enfortint-ne la capacitat d'acció transformadora.

Línies d'acció

→	Línia 2.1.	Enfortir el suport, l'impacte i la capacitat transformadora de les organitzacions compromeses amb l'acció climàtica (comunitats educatives, entitats, activistes, empreses, comerços, etc.)
→	Línia 2.2.	Millorar els vincles, les aliances i el treball conjunt entre sectors de la xarxa B+S i entre membres de la xarxa i altres grups innovadors
→	Línia 2.3.	Potenciar la cocreació i la capacitat d'influència dels membres de la xarxa B+S en les polítiques i programes municipals de sostenibilitat i clima
→	Línia 2.4.	Consolidar una xarxa potent d'equipaments ambientals que aposti per l'acció col·laborativa amb projectes inspiradors i agents compromesos

Cada línia d'acció es desplega amb accions diverses. Aquestes accions es codifiquen d'acord amb la línia d'acció corresponent.

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	TEMPORITZACIÓ		
		Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
→ Línia 2.1. Enfortir el suport, l'impacte i la capacitat transformadora de les organitzacions compromeses amb l'acció climàtica (comunitats educatives, entitats, activistes, empreses, comerços, etc.)	▶ Acció 2.1-1. Oferir serveis per àmbits temàtics (verd i biodiversitat, sobirania energètica, consum responsable, prevenció de residus, etc.) per facilitar el desenvolupament i millora de les accions de les organitzacions	●	●	●
	▶ Acció 2.1-2. Visibilitzar i escalar les bones pràctiques d'organitzacions compromeses per mitjà de nous recursos (portal de coneixement, vídeos, projectes pilot, etc.), incloent la certificació Biosphere dels operadors turístics, el programa Comerç verd vinculat als establiments dels mercats alimentaris i els ACO2RDS VOLUNTARIS de les empreses	●	●	●
	▶ Acció 2.1-3. Donar suport i potenciar els esdeveniments i l'acció multiplicadora dels agents amb capacitat d'incidència en la seva comunitat o col·lectiu	●	●	●
	▶ Acció 2.1-4. Crear i dinamitzar un catàleg actualitzat dels serveis, activitats, recursos i coneixements que ofereixen les entitats de la Xarxa B+S	●	●	●
	▶ Acció 2.1-5. Impulsar, fer el seguiment i l'acompanyament de la convocatòria anual de subvencions pel clima (Pla Clima + enxarxem) 🦋	●	●	●

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	TEMPORITZACIÓ		
		Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
	<p>▶ Acció 2.1-6. Ofertir als centres educatius del programa E+S nous projectes, metodologies i recursos per accelerar l'acció climàtica, com ara l'impuls de la microxarxa "Afrontem l'emergència climàtica"</p>	●	●	●
	<p>▶ Acció 2.1-7. Aprofitar les transformacions dels centres educatius (currículum, entorn i espais físics, governança, funcionament intern, etc.) per estendre l'aprenentatge en sostenibilitat en les comunitats educatives i als barris 🦋</p>	○	●	○
→ Línia 2.2. Millorar els vincles, les aliances i el treball conjunt entre sectors de la xarxa B+S i entre membres de la xarxa i altres grups innovadors	<p>▶ Acció 2.2-8. Fixar espais de col·laboració entre organitzacions de la xarxa B+S i altres col·lectius innovadors (cooperatives de consum, comunitats energètiques, bancs del temps, Agròpolis, etc.) per activar alternatives de canvi en la vida quotidiana 🦋</p>	○	●	○
	<p>▶ Acció 2.2-9. Potenciar l'acció coordinada i conjunta de les organitzacions compromeses a través de reptes comuns i projectes estratègics, definits participativament cada any, que puguin implicar un ampli ventall d'organitzacions 🦋</p>	●	○	○
→ Línia 2.3. Potenciar la cocreació i la capacitat d'influència dels membres de la xarxa B+S en les polítiques i programes municipals de sostenibilitat i clima	<p>▶ Acció 2.3-10. Renovar el Consell Ciutadà per la Sostenibilitat augmentant la seva representativitat i creant espais de coordinació entre els membres de cada sector i les organitzacions de la xarxa B+S</p>	●	○	○
	<p>▶ Acció 2.3-11. Incrementar la capacitat d'influència del Consell de Sostenibilitat en les polítiques públiques municipals (pla d'acció anual del Consell, manifestos, espais de trobada amb decisors polítics, etc.)</p>	●	○	○
	<p>▶ Acció 2.3-12. Dinamitzar i ampliar la Taula d'Emergència Climàtica per augmentar la seva capacitat d'influència i amb un espai especial per als centres educatius de la xarxa B+S</p>	●	○	○

TEMPORITZACIÓ

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
	<p>▶ Acció 2.3-13. Renovar el Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat a partir d'un gran debat ciutadà sobre els límits ecològics de la ciutat i la seva interacció amb els fonaments socials i els drets universals de les persones 🦋</p>	●	○	○
<p>→ Línia 2.4. Consolidar una xarxa potent d'equipaments ambientals que aposti per l'acció col·laborativa amb projectes inspiradors i agents compromesos</p>	<p>▶ Acció 2.4-14. Consolidar i fer créixer la Xarxa d'Equipaments Ambientals de Barcelona (XEAB), impulsant accions col·laboratives i esdeveniments conjunts entre els diversos equipaments</p>	●	●	●
	<p>▶ Acció 2.4-15. Crear un nou equipament emblemàtic, potent i de referència sobre sostenibilitat i clima (amb espais DIY, exposicions, generació debats, incubadora d'entitats ambientals, etc.), i aprofitar oportunitats que sorgeixin per crear altres equipaments (temàtics) de cultura de sostenibilitat a la ciutat 🦋</p>	○	○	●

🦋 projectes transformadors

Indicadors clau de seguiment de l'àmbit 2:

- Nombre de projectes de subvencions rebuts i acceptats i dotació econòmica
- Nombre i tipologia de membres de la xarxa Barcelona + Sostenible
- % de centres educatius de Barcelona que formen part de la Xarxa Barcelona+Sostenible
- Nombre d'organitzacions, entitats, empreses i escoles que participen activament en la xarxa B+S (en els reptes anuals, en les trobades, en els projectes que s'impulsen, en els òrgans de participació)
- Nombre de reunions de la Taula d'Emergència Climàtica, persones i entitats que hi participen
- Nombre d'equipaments membres de la Xarxa d'Equipaments Ambientals de Barcelona (XEAB)
- Nombre d'activitats conjuntes impulsades (cicles d'activitats, participació en esdeveniments) pels equipaments de la XEAB
- Nombre d'acord voluntaris per a la reducció de CO₂ de les empreses de Barcelona

LES PERSONES CONSCIENTS REBEN MÉS SUPORTS

Més enllà de la xarxa d'aliats, hi ha un grup cada vegada més nombrós de persones individuals, famílies i col·lectius que han pres consciència de la necessitat de canvi i que des del seu àmbit d'acció (domèstic, professional, empresarial, associatiu, comunitari, de lleure, etc.) participen en iniciatives transformadores, més o menys ambicioses. El Pla ha de seguir estimulant aquest conjunt de persones conscients i actives, empoderant-les i oferint-los oportunitats i suport per potenciar l'efecte multiplicador del seu compromís i la seva implicació.

Línies d'acció

- ➔ **Línia 3.1.** Empoderar les persones conscients i fer-les sentir participants de l'acció transformadora amb experiències com el voluntariat o la ciència ciutadana
- ➔ **Línia 3.2.** Estimular i capacitar el jovent i les famílies conscients per reconèixer, incrementar i escalar la seva acció climàtica
- ➔ **Línia 3.3.** Visibilitzar iniciatives transformadores d'àmbit ciutadà (cooperatives de consum, comunitats energètiques, etc.), empresarial, professional i cultural, i oferir-los suport per inspirar més persones i agents
- ➔ **Línia 3.4.** Generar i impulsar projectes transformadors als barris a través dels equipaments culturals i ambientals

Cada línia d'acció es desplega amb accions diverses. Aquestes accions es codifiquen d'acord amb la línia d'acció corresponent.

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	TEMPORITZACIÓ		
		Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
➔ Línia 3.1. Empoderar les persones conscients i fer-les sentir participants de l'acció transformadora amb experiències com el voluntariat o la ciència ciutadana	▶ Acció 3.1-1. Crear la Xarxa de Ciutadans i Ciutadanes pel Clima que ofereixi espais de trobada, convidi a participar en reptes compartits i ajudi a consolidar canvis d'hàbits 🦋	●	●	●
	▶ Acció 3.1-2. Potenciar el voluntariat ambiental i experiències d'apadrinament i custòdia de territori	●	●	●
	▶ Acció 3.1-3. Potenciar i donar suport a les iniciatives de ciència ciutadana des dels equipaments ambientals, i en els programes d'Aprenentatge i Servei (ApS) dels centres educatius	●	●	●
	▶ Acció 3.1-4. Explorar incentius per promoure el canvi transformador (punts bescanviables a canvi de bones pràctiques ambientals, bonificacions econòmiques, etc.)	●	●	●

TEMPORITZACIÓ

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
→ Línia 3.2. Estimular i capacitar el jovent i les famílies conscients per reconèixer, incrementar i escalar la seva acció climàtica	▶ Acció 3.2-5. Crear i oferir programes i recursos d'acció per la sostenibilitat a tots els centres educatius de la ciutat (ApS de sostenibilitat, bicicleta a l'escola, visites a instal·lacions, etc.)			
	▶ Acció 3.2-6. Crear nous programes per integrar conceptes i pràctiques de sostenibilitat més enllà de l'educació formal i en l'educació en el lleure (activitats extraescolars, AFAs, esplais i agrupaments, activitats esportives, etc.)			
	▶ Acció 3.2-7. Desenvolupar el projecte "A casa Canviem pel Clima!" per tal que 50 famílies rebin cada any una capacitació i un assessorament personalitzats per millorar els hàbits quotidians (consum energètic, d'aigua, adaptació climàtica, alimentació sostenible i saludable, mobilitat sostenible, consum responsable, etc.), amb reptes engrescadors i sistemes de mesura, i amb el compromís d'enxarxar-se i apadrinar altres llars 🦋			
	▶ Acció 3.2-8. Dotar la ciutat d'espais lúdics familiars a la natura que ofereixin entorns d'educació a la natura per al gaudi, l'experimentació i la socialització 🦋			
→ Línia 3.3. Visibilitzar iniciatives transformadores d'àmbit ciutadà (cooperatives de consum, comunitats energètiques, etc.), empresarial, professional i cultural, i oferir-los suport per inspirar més persones i agents	▶ Acció 3.3-9. Treballar amb associacions professionals per donar visibilitat i suport a les empreses i professionals compromesos			
	▶ Acció 3.3-10. Incentivar la ciutadania i convidar els membres de la Xarxa de Ciutadans i C3iutadanes pel Clima a integrar-se en iniciatives transformadores (cooperatives de consum, bancs del temps, comunitats energètiques, etc.)			
	▶ Acció 3.3-11. Dinamitzar activitats de descoberta i altres esdeveniments que donin a conèixer les iniciatives transformadores, incloent-les també en el Mapa Barcelona+Sostenible			

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	TEMPORITZACIÓ		
		Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
	<p>▶ Acció 3.3-12. Donar suport a les iniciatives transformadores (cooperatives, bancs del temps, comunitats energètiques) a través d'ajuts, fent campanyes de comunicació i difusió dels seus beneficis, i treballant amb el territori</p>			
	<p>▶ Acció 3.3-13. Dignificar la professió d'educadors/es ambientals per la rellevància de la seva tasca, influint per millorar les seves condicions laborals</p>			
→ Línia 3.4. Generar i impulsar projectes transformadors als barris a través dels equipaments culturals i ambientals	<p>▶ Acció 3.4-14. Fer dels equipaments ambientals dels barris uns punts informatius i dinamitzadors de projectes transformadors amb formats accessibles i atractius (projectes com compostatge comunitari, comunitats energètiques, oportunitats per al voluntariat, ciència ciutadana, horts comunitaris, etc.) </p>			
	<p>▶ Acció 3.4-15. Potenciar i ampliar l'oferta de cultura de sostenibilitat en equipaments ambientals en horari extraescolar i de cap de setmana</p>			
	<p>▶ Acció 3.4-16. Donar suport i acompanyament a les associacions de veïns i les entitats dels barris en projectes transformadors</p>			

 projectes transformadors

Indicadors clau de seguiment de l'àmbit 3:

- Nombre de persones membres de la xarxa Ciutadania+Sostenible
- Nombre de persones voluntàries ambientals de Barcelona
- Nombre de famílies participants en el programa "A casa Canviem pel Clima!"
- Nombre d'espais lúdics familiars, nombre d'activitats i nombre de persones usuàries
- Nombre de centres educatius i alumnes que fan projectes d'Aprenentatge per Servei en l'àmbit ambiental i de sostenibilitat
- Condicions laborals dels educadors ambientals contractats per l'administració (sou anual, preu hora)
- Nombre de projectes relacionats amb sostenibilitat subvencionats, imports, temàtiques, persones que hi participen, cobertura territorial (barri, districte)

- Nombre de punts incorporats al Mapa B+S, nombre d'activitats que incorporen la informació del Mapa B+S
- Nombre de projectes transformadors en el que participen els equipaments ambientals de Barcelona
- Nombre de persones assistents a les activitats d'equipaments ambientals de Barcelona
- Nombre de persones que participen d'activitats, projectes i esdeveniments de cultura de sostenibilitat.

MÉS COL·LECTIUS I PERSONES PRENEN CONSCIÈNCIA

Encara existeix un gruix important de col·lectius i un segment ampli de la ciutadania que són aliens als reptes que comporta l'emergència climàtica i la crisi global, sovint per desconeixement. Així doncs, cal desplegar tot un seguit d'estratègies, accions i espais de caire divulgatiu per fomentar la presa de consciència d'aquests públics poc o gens motivats, aconseguint que connectin amb la magnitud, la urgència i l'afectació sobre la vida quotidiana que té aquesta crisi global. Aquesta connexió amb tot allò quotidià (salut, alimentació, mobilitat, seguretat, etc.) és el pas previ per aconseguir una implicació més activa.

Línies d'acció

- **Línia 4.1.** Consolidar a la ciutat una programació cultural (arts escèniques, cinema, concerts, xerrades, tallers, itineraris, etc.) que convidi a reflexionar sobre la sostenibilitat
- **Línia 4.2.** Estendre la cultura de sostenibilitat per mitjà de les noves estratègies municipals, les transformacions urbanes i els canvis de gestió de la ciutat (superilles, residus, naturalització, etc.)
- **Línia 4.3.** Involucrar en l'acció climàtica els equipaments (culturals, socials, esportius, etc.) i els esdeveniments (festes majors, concerts, curses, etc.), aportant criteris i recursos
- **Línia 4.4.** Garantir la implicació de col·lectius específics (comunitats de veïns, esportistes, etc.), en especial aquells més vulnerables al canvi climàtic (gent gran, dones, persones amb rendes baixes, etc.)
- **Línia 4.5.** Dissenyar i implementar estratègies i mecanismes dirigits a sectors econòmics

Cada línia d'acció es desplega amb accions diverses. Aquestes accions es codifiquen d'acord amb la línia d'acció corresponent.

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	TEMPORITZACIÓ		
		Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
→ Línia 4.1. Empoderar les persones conscients i fer-les sentir participants de l'acció transformadora amb experiències com el voluntariat o la ciència ciutadana	▶ Acció 4.1-1. Crear una nova línia de suport "Artistes pel Clima" per crear projectes sobre sostenibilitat i clima en diverses facetes de l'art: moda, fotografia, teatre, música, film, art urbà, etc. 🦋	○	●	○
	▶ Acció 4.1-2. Participar amb oferta d'activitats de cultura de sostenibilitat en els esdeveniments culturals ja consolidats a la ciutat (la Mercè, el Grec, Sónar, OpenHouse, etc.)	●	●	●
	▶ Acció 4.1-3. Impulsar el 'mes de l'acció climàtica' als equipaments culturals de la ciutat (biblioteques, museus, cinemes, centres cívics, escoles, etc.) 🦋	●	○	○
	▶ Acció 4.1-4. Multiplicar l'acció associada al calendari d'esdeveniments ambientals en col·laboració amb els equipaments culturals de la ciutat (inclou dies i setmanes i les temàtiques destacades de l'any)	●	○	○

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	TEMPORITZACIÓ		
		Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
→ Línia 4.2. Estendre la cultura de sostenibilitat per mitjà de les noves estratègies municipals, les transformacions urbanes i els canvis de gestió de la ciutat (superilles, residus, naturalització, etc.)	▶ Acció 4.2-5. Difondre la cultura de sostenibilitat en tots els processos de participació ciutadana vinculats a les noves transformacions urbanes i a la definició de pressupostos participatius	●	●	●
	▶ Acció 4.2-6. Acompanyar el desplegament de les noves estratègies municipals des de l'oferta cultural dels equipaments ambientals i culturals del districte i amb el suport d'agents cívics	●	●	●
	▶ Acció 4.2-7. Implementar el Pla de corresponsabilitat ciutadana per a la cura de l'espai públic	●	●	●
→ Línia 4.3. Involucrar en l'acció climàtica els equipaments (culturals, socials, esportius, etc.) i els esdeveniments (festes majors, concerts, curses, etc.), aportant criteris i recursos	▶ Acció 4.3-8. Estimular i acompanyar les entitats organitzadores d'esdeveniments a ambientalitzar els seus actes i animar-les a comunicar-ho als participants	●	●	●
	▶ Acció 4.3-9. Ambientalitzar l'organització dels principals esdeveniments municipals amb gran aflluència de persones (festes majors, curses, etc.)	●	●	●
	▶ Acció 4.3-10. Incentivar que els equipaments culturals i socials, tant els municipals com els privats (biblioteques, centres cívics, casals, centres esportius, etc.), disposin d'una oferta estable de cultura de sostenibilitat (tallers, debats, projeccions, exposicions, etc.)	●	●	●

TEMPORITZACIÓ

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
<p>→ Línia 4.4. Garantir la implicació de col·lectius específics (comunitats de veïns, esportistes, etc.), en especial aquells més vulnerables al canvi climàtic (gent gran, dones, persones amb rendes baixes, etc.)</p>	<p>▶ Acció 4.4-11. Crear l'Assemblea ciutadana pel Clima amb una mostra de gent diversa i aleatòria per investigar, debatre i fer recomanacions sobre qüestions complexes com l'emergència climàtica 🦋</p>			
	<p>▶ Acció 4.4-12. Executar programes d'acció climàtica dirigits als col·lectius vulnerables (joves, dones, gent gran, persones amb discapacitats) i als barris desfavorits de la ciutat 🦋</p>			
	<p>▶ Acció 4.4-13. Assessorar les comunitats de veïns, els edificis d'oficines i altres tipus de comunitats per tal que adoptin noves mesures ambientals (instal·lació de plaques fotovoltaïques, terrats vius, etc.) i de justícia climàtica</p>			
	<p>▶ Acció 4.4-14. Definir projectes per fomentar accions de cultura de sostenibilitat en entitats esportives per augmentar la conscienciació i afavorir l'acció climàtica</p>			
<p>→ Línia 4.5. Dissenyar i implementar estratègies i mecanismes dirigits a sectors econòmics</p>	<p>▶ Acció 4.5-15. Dedicar cada any a un àmbit temàtic (aparells electrònics, tèxtil, alimentació, mobilitat, etc.) i crear recursos, bones pràctiques, sessions formatives, etc. dirigits a les empreses i professionals dels diferents sectors econòmics (restauració, comerços, allotjaments, alimentació, mobilitat, farmacèutic, etc.) per augmentar-ne la conscienciació i afavorir l'acció climàtica 🦋</p>			
	<p>▶ Acció 4.5-16. Introduir la cultura de sostenibilitat en els programes formatius de les escoles de negocis de la ciutat, visibilitzant els vincles entre la gestió empresarial i l'acció climàtica</p>			
	<p>▶ Acció 4.5-17. Impulsar projectes d'acció climàtica del sector turístic aprofitant els recursos de la taxa turística</p>			

► **Acció 4.5-18.**

Treballar amb el sector comerç per tal d'incorporar criteris de consum responsable de producte (proximitat, ecològic, residu 0, etc.) en les campanyes de fidelització de client, per exemple en els bonus de consum

 projectes transformadors

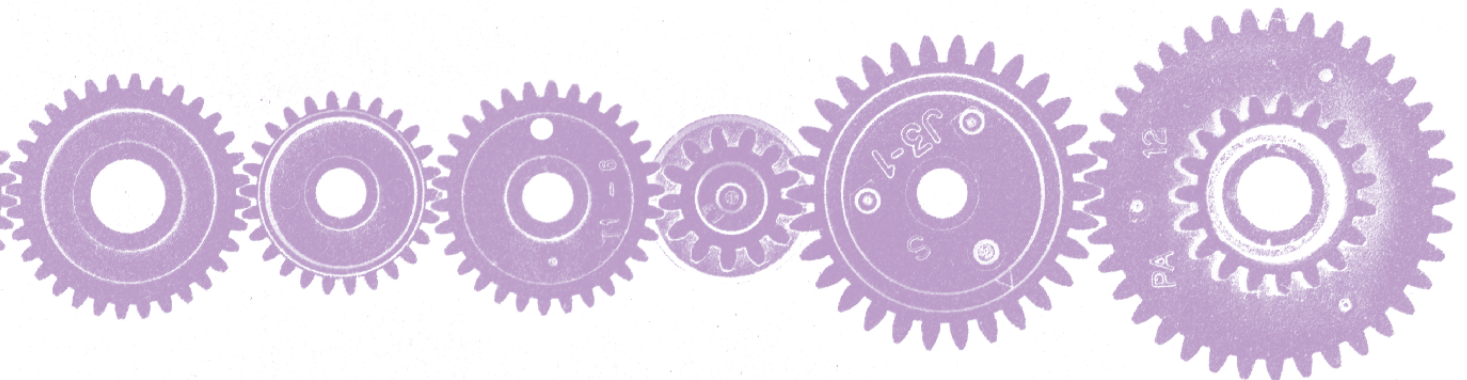
Indicadors clau de seguiment de l'àmbit 4:

- Esdeveniments artístics pel clima: nombre d'esdeveniments, nombre d'artistes que hi han participat, nombre de persones que les han vist.
- Nombre d'esdeveniments culturals de ciutat i festes que han incorporat criteris de sostenibilitat i clima, persones que assisteixen a aquests esdeveniments.
- Nombre i tipologia d'equipaments culturals que participen de l'oferta de cultura de sostenibilitat i persones que hi participen.
- Assemblea ciutadana pel clima: nombre de participants, nombre de sessions, nombre de propostes sorgides, grau d'execució de les mateixes
- Nombre de programes, iniciatives i accions de cultura de sostenibilitat i acció climàtica adreçades a col·lectius vulnerables.
- Nombre de comunitats de veïns i veïnes assessorades en matèria de sostenibilitat
- Nombre de col·laboracions fetes en l'àmbit esportiu, entitats esportives implicades i persones assistents
- Nombre d'organitzacions i professionals de cada sector econòmic informats i utilització dels recursos creats
- Nombre de projectes de conscienciació del sector turístic impulsats
- Nombre de comerços que impulsen el bonus de consum incorporant criteris de consum responsable

LES ALIANCES S'ENFORTEIXEN, ELS RECURSOS S'OPTIMITZEN

La cultura de sostenibilitat ha d'esdevenir transversal i impregnar les diverses esferes de la nostra societat: salut, cultura, educació, consum, alimentació, lleure, etc. Per aconseguir-ho, cal cercar la concertació amb nombrosos agents (de l'àmbit municipal però també nacional i internacional) a través d'aliances estables i projectes conjunts, aconseguint a més optimitzar els recursos disponibles. Cal enfortir aliances existents i crear-ne de noves, detectant en cada esfera quins són els agents clau per la seva capacitat transformadora i d'influència en la societat.

Línies d'acció

- ➔ **Línia 5.1.** Implicar i treballar conjuntament amb agents clau per la seva capacitat d'influència i transformadora (universitats i recerca, moviments socials, lleure organitzat, etc.)
- ➔ **Línia 5.2.** Crear i mantenir marcs de col·laboració estables a escala catalana i estatal
- ➔ **Línia 5.3.** Establir col·laboracions amb el sector privat i amb líders d'opinió (persones mediàtiques)
- ➔ **Línia 5.4.** Posicionar l'acció de cultura de sostenibilitat de Barcelona en projectes i xarxes de ciutats d'àmbit internacional

Cada línia d'acció es desplega amb accions diverses. Aquestes accions es codifiquen d'acord amb la línia d'acció corresponent.

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	TEMPORITZACIÓ		
		Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
➔ Línia 5.1. Implicar i treballar conjuntament amb agents clau per la seva capacitat d'influència i transformadora (universitats i recerca, moviments socials, lleure organitzat, etc.)	▶ Acció 5.1-1. Crear i mantenir actualitzat un mapa d'agents clau (salut, cultura, moviments juvenils i socials, entitats veïnals, etc.) que permeti multiplicar les aliances per la sostenibilitat	●	●	●
	▶ Acció 5.1-2. Crear un grup motor (integrat per entitats públiques i privades) que impulsi una programació cultural a la ciutat que convidi a reflexionar sobre les idees de sostenibilitat	●	●	●
	▶ Acció 5.1-3. Signar convenis i acords de col·laboració amb centres de recerca i pensament, universitats i museus que permetin generar més coneixement i debat sobre aspectes clau i innovadors associats a la crisi climàtica 🦋	●	●	●
	▶ Acció 5.1-4. Reforçar la divulgació científica sobre el canvi climàtic amb el suport del Grup d'expertes i experts per l'emergència climàtica	●	●	●
	▶ Acció 5.1-5. Crear el programa "Joves + Sostenibles" per establir vincles i executar projectes conjunts amb entitats vinculades al públic jove (Consell per la Joventut, Fridays for future, entitats d'educació en el lleure, etc.)	●	●	●

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	TEMPORITZACIÓ		
		Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
	<p>▶ Acció 5.1-6. Establir una col·laboració permanent amb els agents territorials actius i una base social potent (associacions de veïns, comissions de festes, etc.) per tal que esdevinguin agents multiplicadors en els seus respectius àmbits d'influència</p>			
→ Línia 5.2. Crear i mantenir marcs de col·laboració estables a escala catalana i estatal	<p>▶ Acció 5.2-7. Consolidar un grup de treball entre administracions que lideri i enforteixi el desplegament de la cultura de sostenibilitat en l'àmbit català</p>			
	<p>▶ Acció 5.2-8. Participar en l'organització, execució i/o seguiment de plans i congressos a escala catalana i estatal (Congrés Nacional d'Educació Ambiental, Plan de Acción de Educación Ambiental 2021-2025, etc.)</p>			
	<p>▶ Acció 5.2-9. Treballar conjuntament amb organismes existents (clúster de l'energia eficient de Catalunya, centres tecnològics, col·legis professionals, ICAEN, etc.) per tal de fomentar el compromís empresarial en acció climàtica i de sostenibilitat</p>			
→ Línia 5.3. Establir col·laboracions amb el sector privat i amb líders d'opinió (persones mediàtiques)	<p>▶ Acció 5.3-10. Facilitar el mecenatge per la sostenibilitat amb criteris jurídics i ètics que possibilitin el suport d'agents privats a projectes d'acció climàtica 🦋</p>			
	<p>▶ Acció 5.3-11. Crear una xarxa d'ambaixadors climàtics integrada per líders d'opinió amb qui col·laborar en campanyes i accions</p>			
	<p>▶ Acció 5.3-12. Establir aliances amb grans empreses i entitats privades d'ampli abast (dels sectors del consum, l'oci, el turisme, etc.) que serveixin per difondre la cultura de la sostenibilitat entre els seus clients i usuaris</p>			

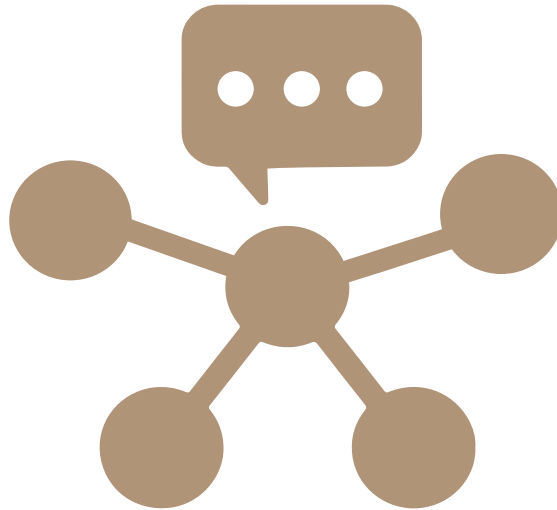
LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
→ Línia 5.4. Posicionar l'acció de cultura de sostenibilitat de Barcelona en projectes i xarxes de ciutats d'àmbit internacional	▶ Acció 5.4-13. Participar en projectes i esdeveniments internacionals de cultura de sostenibilitat, incloent el nou marc de planificació de la UNESCO	●	●	●
	▶ Acció 5.4-14. Enfortir l'acció internacional en xarxes de ciutats (ICLEI, C40, etc.) per compartir experiències i estendre la cultura de sostenibilitat	●	●	●

 projectes transformadors

Indicadors clau de seguiment de l'àmbit 5:

- Nombre d'acords i convenis subscrits
- Nombre de reunions del grup de treball entre administracions i institucions per fomentar la cultura de sostenibilitat i l'acció climàtica; nombre de projectes impulsats des d'aquesta coordinació
- Nombre de reunions del Congrés Nacional d'Educació Ambiental (CNEA); nombre d'entitats de la xarxa B+S adherides a la declaració del CNEA
- Nombre de projectes internacionals en els que participa l'Ajuntament sobre educació ambiental i acció climàtica ciutadana
- Nombre de col·laboracions (jornades, bones pràctiques, etc.) en el marc de xarxes internacionals en què participa l'ajuntament sobre educació ambiental i acció climàtica ciutadana
- Nombre d'aliances i projectes impulsats amb grans empreses i entitats privades d'ampli abast (dels sectors del consum, l'oci, el turisme, etc.) que serveixin per difondre la cultura de la sostenibilitat entre els seus clients i usuaris

EL RELAT DE LA SOSTENIBILITAT S'ESTÉN I ES NORMALITZA

Cal arribar a públics poc o gens motivats i al gruix de la ciutadania promovent noves eines i accions comunicatives, millorant les existents i aprofitant la cobertura creixent de les temàtiques ambientals per part dels mitjans de comunicació. Així mateix, cal difondre millor els programes existents (i els nous que es despleguin) per tal que siguin capaços d'empoderar, motivar i capacitar amb més força la xarxa d'aliats i les persones conscients i actives.

Línies d'acció

→	Línia 6.1.	Planificar la comunicació i el relat global de cultura de sostenibilitat, i la difusió dels programes, projectes i equipaments
→	Línia 6.2.	Assajar amb nous instruments i canals que permetin arribar a més públics, i millorar les eines de comunicació existents
→	Línia 6.3.	Treballar de manera estable amb professionals i mitjans de comunicació i amb influencers, per enfortir la difusió de les idees sobre sostenibilitat
→	Línia 6.4.	Garantir que la informació de sostenibilitat i climàtica sigui accessible, atractiva, actualitzada i completa

Cada línia d'acció es desplega amb accions diverses. Aquestes accions es codifiquen d'acord amb la línia d'acció corresponent.

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	TEMPORITZACIÓ		
		Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
→ Línia 6.1. Planificar la comunicació i el relat global de cultura de sostenibilitat, i la difusió dels programes, projectes i equipaments	▶ Acció 6.1-1. Elaborar i desplegar un Pla de Comunicació de cultura de sostenibilitat que permeti construir un relat comú i difondre els missatges clau	●	○	○
	▶ Acció 6.1-2. Definir i implementar plans de comunicació específics per als programes i equipaments de cultura de sostenibilitat	○	●	○
	▶ Acció 6.1-3. Planificar accions de comunicació cada cop que es dissenyin nous projectes, orientades a vèncer la resistència al canvi i explicar els beneficis individuals i col·lectius	●	●	●

LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	TEMPORITZACIÓ		
		Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
→ Línia 6.2. Assajar amb nous instruments i canals que permetin arribar a més públics, i millorar les eines de comunicació existents	▶ Acció 6.2-4. Crear un espai web dinàmic amb una agenda unificada que aglutini les accions de cultura de sostenibilitat 🦋	●	○	○
	▶ Acció 6.2-5. Utilitzar canals emergents de comunicació i xarxes socials de nova aparició per arribar al públic jove	○	●	○
	▶ Acció 6.2-6. Assajar nous formats i instruments de comunicació per diversificar i fer més atractiva la divulgació de la cultura de sostenibilitat i per contrarestar falsos arguments (programes de ficció sobre sostenibilitat, podcasts, canals específics en plataformes de vídeos, publicacions digitals interactives, etc.)	●	○	○
	▶ Acció 6.2-7. Fer campanyes de comunicació i d'educació efectives, innovadores i de gran abast per divulgar les opcions i maneres d'actuar que ajuden a fer front al canvi climàtic	●	●	●
→ Línia 6.3. Treballar de manera estable amb professionals i mitjans de comunicació i amb influencers, per enfortir la difusió de les idees sobre sostenibilitat	▶ Acció 6.3-8. Facilitar continguts i projectes de la ciutat a mitjans, programes i professionals del món de la comunicació	●	●	●
	▶ Acció 6.3-9. Assolir acords de col·laboració estables amb influencers ambientals i juvenils (artistes, influencers, youtubers, streamers, etc.) perquè difonguin missatges i col·laborin a generar el canvi a través de les seves pròpies xarxes 🦋	●	●	●

TEMPORITZACIÓ

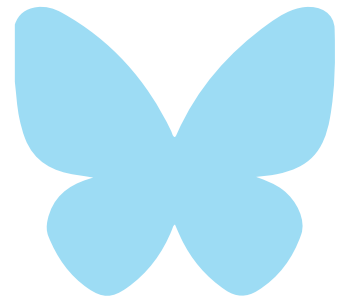
LÍNIA D'ACCIÓ	ACCIÓ/PROJECTE	Curt termini (2022-24)	Mig termini (2025-27)	Llarg termini (2028-30)
→ Línia 6.4. Garantir que la informació de sostenibilitat i climàtica sigui accessible, atractiva, actualitzada i completa	▶ Acció 6.4-10. Crear i disposar de nous recursos educatius per facilitar la comprensió de la sostenibilitat i l'emergència climàtica a tots els públics (guies d'educació ambiental, exposicions, maletes pedagògiques, etc.)	●	●	●
	▶ Acció 6.4-11. Posar a disposició de la ciutadania una eina digital (catàleg) que permeti trobar tots els recursos municipals de cultura de sostenibilitat	●	●	●
	▶ Acció 6.4-12. Enquestar la ciutadania de Barcelona cada 4 anys per avaluar-ne els hàbits i valors de sostenibilitat	●	●	●

 projectes transformadors

Indicadors clau de seguiment de l'àmbit 6:

- Nombre d'acords amb influencers ambientals i juvenils
- Nombre de col·laboracions amb professionals de la comunicació
- Nombre de campanyes de comunicació de gran abast per divulgar les opcions i maneres d'actuar que ajuden a fer front al canvi climàtic
- Impacte de les campanyes: nombre d'accions i persones a les que arriben
- Nombre de recursos educatius disponibles per tipologia de públics

Projectes transformadors

Dels 88 projectes i accions plantejats en el marc d'aquest Pla Canviem pel Clima 2030, n'hi ha 20 que són claus per accelerar l'acció climàtica i s'han considerat prioritaris pel seu potencial transformador.

Aquests projectes, anomenats projectes transformadors, es volen iniciar majoritàriament en el període 2022-2024 i compleixen, com a mínim, dues de les característiques següents:

- Impulsen un canvi cultural pel que fa a la capacitat i a l'acció corresponsable de la ciutadania, facilitant la comprensió de la situació d'emergència climàtica com un repte compartit.
- Cerquen la transversalitat des de la complementarietat d'experiències i coneixements i vinculen àmbits diferents.
- Tot i estar associats a una línia d'acció, la seva implementació ajudarà a assolir diversos objectius estratègics del Pla.
- Es poden escalar i replicar en altres contextos.
- Promouen la participació activa de la ciutadania i afavoreixen el treball en xarxa.
- Incentiven un canvi visible i real, que permet comprendre la necessitat del canvi i les propostes que es volen portar a terme per fer front al repte climàtic.
- Generen nou coneixement a partir de les aportacions de totes les organitzacions i les persones implicades i també a través de l'experiència i l'aprenentatge del procés de treball.
- Incorporen aspectes innovadors pel que fa a la proposta, la metodologia, els mecanismes per dur-lo a terme, en la participació de les persones i les organitzacions vinculades.

Àmbit 1. L'AJUNTAMENT DONA EXEMPLE

► Acció 1.4-13.

Desenvolupar el Programa Ajuntament neutre en carboni

Àmbit 2. LA XARXA D'ALIATS S'AMPLIFICA

► Acció 2.1-5.

Impulsar, fer el seguiment i l'acompanyament de la convocatòria anual de subvencions pel clima (Pla Clima + enxarxem)

► Acció 2.1-7.

Aprofitar les transformacions dels centres educatius (currículum, entorn i espais físics, governança, funcionament intern, etc.) per estendre l'aprenentatge en sostenibilitat en les comunitats educatives i als barris

► Acció 2.2-8.

Fixar espais de col·laboració entre organitzacions de la xarxa B+S i altres col·lectius innovadors (cooperatives de consum, comunitats energètiques, bancs del temps, etc.) per activar alternatives de canvi en la vida quotidiana

► Acció 2.2-9.

Potenciar l'acció coordinada i conjunta de les organitzacions compromeses a través de reptes comuns i projectes estratègics, definits participativament cada any, que puguin implicar un ampli ventall d'organitzacions

► Acció 2.3-13.

Renovar el Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat a partir d'un gran debat ciutadà sobre els límits ecològics de la ciutat i la seva interacció amb els fonaments socials i els drets universals de les persones

► Acció 2.4-15.

Crear un nou equipament emblemàtic, potent i de referència sobre sostenibilitat i clima (amb espais DIY, exposicions, generació debats, incubadora d'entitats ambientals, etc.), i aprofitar oportunitats que sorgeixin per crear altres equipaments (temàtics) de cultura de sostenibilitat a la ciutat

Àmbit 3. LES PERSONES CONSCIENTS REBEN MÉS SUPORTS

► Acció 3.1-1.

Crear la Xarxa de Ciutadans i Ciutadanes pel Clima que ofereixi espais de trobada, convidi a participar en reptes compartits i ajudi a consolidar canvis d'hàbits

► Acció 3.2-7.

Desenvolupar el projecte "A casa Canviem pel Clima!" per tal que 50 famílies rebin cada any una capacitació i un assessorament personalitzats per millorar els hàbits quotidians (consum energètic, d'aigua, adaptació climàtica, alimentació sostenible i saludable, mobilitat sostenible, consum responsable, etc.), amb reptes engrescadors i sistemes de mesura, i amb el compromís d'enxarxar-se i apadrinar altres llars

► Acció 3.2-8.

Dotar la ciutat d'espais lúdics familiars a la natura que ofereixin entorns d'educació a la natura per al gaudi, l'experimentació i la socialització

► Acció 3.4-14.

Fer dels equipaments ambientals dels barris uns punts informatius i dinamitzadors de projectes transformadors amb formats accessibles i atractius (projectes com compostatge comunitari, comunitats energètiques, oportunitats per al voluntariat, ciència ciutadana, horts comunitaris, etc.)

Àmbit 4. MÉS COL·LECTIUS I PERSONES PRENEN CONSCIÈNCIA

► Acció 4.1-1.

Crear una nova línia de suport “Artistes pel Clima” per crear projectes sobre sostenibilitat i clima en diverses facetes de l’art: moda, fotografia, teatre, música, film, art urbà, etc.

► Acció 4.1-3.

Impulsar el ‘mes de l’acció climàtica’ als equipaments culturals de la ciutat (biblioteques, museus, cinemes, centres cívics, escoles, etc.)

► Acció 4.4-11.

Crear l’Assemblea ciutadana pel Clima amb una mostra de gent diversa i aleatòria per investigar, debatre i fer recomanacions sobre qüestions complexes com l’emergència climàtica

► Acció 4.4-12.

Executar programes d’acció climàtica dirigits als col·lectius vulnerables (joves, dones, gent gran, persones amb discapacitats) i als barris desfavorits de la ciutat

► Acció 4.5-15.

Dedicar cada any a un àmbit temàtic (aparells electrònics, tèxtil, alimentació, mobilitat, etc.) i crear recursos, bones pràctiques, sessions formatives, etc. dirigits a les empreses i professionals dels diferents sectors econòmics (restauració, comerços, allotjaments, alimentació, mobilitat, farmacèutic, etc.) per augmentar-ne la conscienciació i afavorir l’acció climàtica

Àmbit 5. LES ALIANCES S’ENFORTEIXEN, ELS RECURSOS S’OPTIMITZEN

► Acció 5.1-3.

Signar convenis i acords de col·laboració amb centres de recerca i pensament, universitats i museus que permetin generar més coneixement i debat sobre aspectes clau i innovadors associats a la crisi climàtica

► Acció 5.3-10.

Facilitar el mecenatge per la sostenibilitat amb criteris jurídics i ètics que possibilitin el suport d’agents privats a projectes d’acció climàtica

Àmbit 6. EL RELAT DE LA SOSTENIBILITAT S’ESTÉN I ES NORMALITZA

► Acció 6.2-4.

Crear un espai web dinàmic amb una agenda unificada que aglutini les accions de cultura de sostenibilitat

► Acció 6.3-9.

Assolir acords de col·laboració estables amb influencers ambientals i juvenils (artistes, influencers, youtubers, streamers, etc.) perquè difonguin missatges i col·laborin a generar el canvi a través de les seves pròpies xarxes

Governança, seguiment i pressupost d'execució

Per assolir els objectius d'aquest Pla, és fonamental una **coordinació i vinculació efectives** amb tots els agents clau implicats. Així mateix, cal definir i implementar un **sistema de seguiment** que permeti avaluar si es va en el bon camí o si cal reajustar la planificació i reconduir mesures. Aquest pla és dinàmic i s'anirà actualitzant d'acord amb aquestes avaluacions.

El Pla preveu diversos instruments transversals que ajudaran a desplegar les línies d'acció previstes, a garantir una governança efectiva i a dur a terme un seguiment continuat. Tot seguit es descriuen breument.

Coordinació interna efectiva

L'abast temàtic d'aquest Pla implica múltiples actors municipals de diferents gerències, direccions i departaments amb els que cal crear i mantenir unes bones aliances. Cal modificar la cultura de treball, tradicionalment jeràrquica a les nostres administracions, per una acció més transversal basada en la participació i la coproducció.

Per garantir que aquesta coordinació sigui operativa i efectiva, s'ha creat un **nucli impulsor** que implica les àrees clau del consistori i que està constituït per l'Àrea de Cultura, Educació, Ciència i Comunitat, l'Àrea d'Economia i Promoció Econòmica i l'Àrea de l'Agenda 2030. Aquest ens de coordinació està liderat per l'Oficina de canvi climàtic i sostenibilitat.

Les funcions d'aquest nucli impulsor, que es reuneix mensualment, són:

- L'impuls i seguiment del Pla Canviem pel Clima 2030, en especial dels projectes que s'han considerat transformadors.
- La dinamització de grups de treball municipals (sectorials o per a projectes específics).
- La identificació de noves oportunitats d'actuació i sinergies.
- La comunicació i difusió del coneixement adquirit entre les diverses àrees de l'Ajuntament.

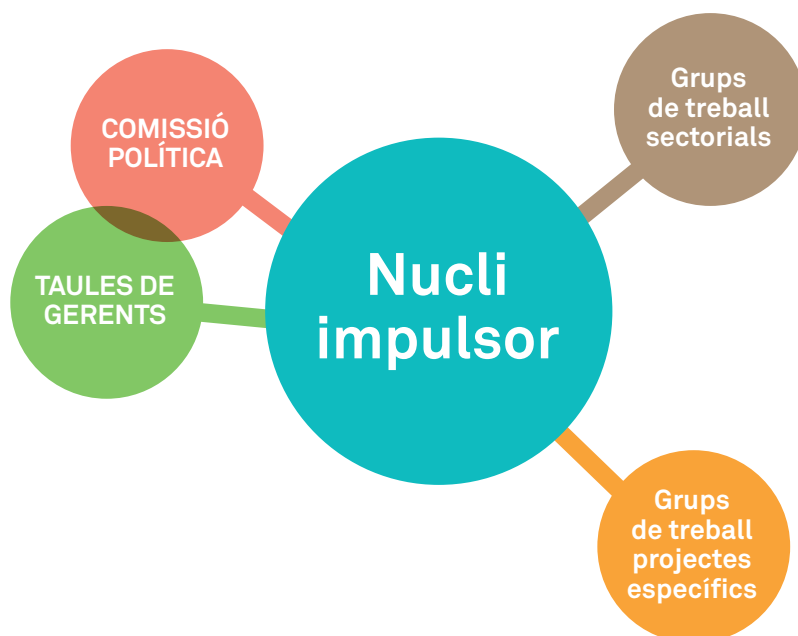
Per a alguns projectes concrets caldrà establir grups de treball **específics** (per exemple, el projecte de l'Assemblea ciutadana pel Clima o els d'impuls de la ciència ciutadana), o bé **grups de treball sectorials** (especialment amb sectors de la Gerència

d'Ecologia urbana com neteja i gestió de residus; cicle de l'aigua; energia i qualitat ambiental; verd i biodiversitat; mobilitat i infraestructures o urbanisme).

A banda, es preveu informar periòdicament a les taules municipals de coordinació existents (com les Taules de gerents i la Comissió política) sobre els avenços i/o les dificultats en què es troba el Pla.

Tot això ha de permetre assegurar que, quan es desenvolupin nous plans i programes, l'educació ambiental i la cultura de sostenibilitat s'integrin des d'un inici i així s'afavoreixi la coresponsabilització ciutadana orientada a l'acció. Caldrà establir els canals de coordinació necessaris per implicar els programes amb agents actius de la ciutat, com el programa Escoles + Sostenibles, Comerç + Sostenible, la resta de la xarxa Barcelona + Sostenible o la Xarxa d'Equipaments Ambientals (XEAB).

Instruments i mecanismes de coordinació interna del Pla

Coordinació i cooperació supramunicipal

Com s'evidencia en la diagnosi d'aquest Pla, altres administracions públiques promouen activitats per estendre la cultura de sostenibilitat i, per això, cal formalitzar una coordinació supramunicipal. Aquesta necessitat es recull en la línia d'actuació 5.2 d'aquest Pla (crear i mantenir marcs de col·laboració estables a escala catalana i estatal), amb una acció específica dirigida a consolidar un grup de treball

entre administracions que lideri i enforteixi el desplegament de la cultura de sostenibilitat en l'àmbit català.

Es preveuen **dues reunions de coordinació anual conjunta** amb els equips d'educació ambiental de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya, per identificar sinergies i dur a terme projectes comuns.

Treball en xarxa institucional i internacional

Barcelona participa en diverses xarxes de caràcter institucional i internacional. Es preveu continuar tenint un paper actiu en les xarxes de ciutats de caràcter local i en el desenvolupament de congressos i jornades sobre aquesta temàtica, atès que permet intercanviar experiències, adquirir nous coneixements i idees, i cooperar entre ciutats per fer front al repte global de l'emergència climàtica.

A més a més, amb l'experiència de més de 20 anys en els processos participatius i de cultura de la sostenibilitat, Barcelona està ben posicionada per exercir un lideratge internacional, que pot permetre prestigiar l'educació ambiental i el propi Pla. Aquesta voluntat es recull en la línia d'actuació 5.4 del Pla, que pretén posicionar l'acció de cultura de sostenibilitat de Barcelona en projectes i xarxes de ciutats d'àmbit internacional.

Reforç de la relació amb el Consell ciutadà per la sostenibilitat

A la ciutat hi ha molts altres actors involucrats en estendre la cultura de sostenibilitat. Disposem del Consell ciutadà per la sostenibilitat, l'òrgan reglat de participació ciutadana per a aquesta temàtica.

En el marc d'aquest Consell, es crearà una **Comissió de seguiment del Pla** amb entitats de referència de l'impuls de la cultura de sostenibilitat (que, a més, ja

han participat durant el procés d'elaboració d'aquest Pla). Entitats com ara la Societat Catalana d'Educació Ambiental, el Col·legi d'Ambientòlegs, PIMEC, Rezero i altres organitzacions que tinguin interès i motivació.

Així mateix, es reportarà anualment al Consell i a la Taula d'emergència climàtica sobre els avenços en l'execució d'aquest Pla.

Seguiment i avaluació del Pla

Cal fer un seguiment dels objectius estratègics i de les línies d'actuació del Pla i avaluar l'impacte real de les accions, així com la incidència en noves polítiques i estratègies de ciutat. És important conèixer i avaluar què funciona i què necessita millorar.

Per fer-ho, cal recollir informació, reflexionar sobre el procés i els resultats, i prendre decisions orientades a la millora contínua del Pla. El seguiment i l'avaluació són parts fonamentals del procés educatiu ja que ens permeten reflexionar i aprendre de la pròpia experiència i, a partir d'aquí, millorar les metodologies emprades i els resultats obtinguts.

Per això aquest Pla disposa d'uns objectius quantitatius i preveu uns indicadors per a cada línia d'acció, per tal de fer-ne un seguiment adequat. La metodologia i la informació per calcular alguns d'aquests indicadors encara

no està disponible, però aquests aspectes s'aniran definint a mesura que avanci el Pla.

Es preveu calcular i fer el seguiment de diferents **tipus d'indicadors**:

- Indicadors de valors, coneixement i sensibilització (p. ex. % de població que considera que el canvi climàtic li afecta a la seva vida).
- Indicadors de percepció d'assumpció de nous comportaments (p. ex., % de població que diu que compra productes en envasos reciclables).
- Indicadors d'acció real individual (p. ex., consum d'aigua per habitant i dia, consum anual de carn per persona, consum energètic d'origen renovable, etc.).
- Indicadors d'acció real col·lectiva (p. ex., la creació de contextos de canvi com ara les cooperatives de consum, el nombre d'agents compromesos, el nombre de projectes transformadors per afavorir l'acció col·lectiva, etc.).
- Grau d'execució i d'impacte dels àmbits i les accions previstos en aquest Pla (p. ex. nombre de sessions de formació, nombre de participants).

Per avaluar els indicadors de coneixement i percepció, es preveu fer un seguiment periòdic (mínim cada 4 anys) dels valors i hàbits de la ciutadania relacionats amb la cultura de sostenibilitat (a través d'una enquesta, acció 6.4-12 del Pla) i també fer el seguiment d'altres enquestes de percepció d'àmbit europeu, espanyol i català. Per avaluar els indicadors d'acció, se n'utilitzaran d'associats a diferents plans municipals (Pla Natura, Pla Residu Zero, Estratègia de Polítiques Alimentàries, etc.) i d'altres calculats per diversos organismes públics.

Amb tota aquesta informació, es preveu elaborar un **informe de seguiment anual del Pla**, que es presentarà als òrgans competents ja mencionats, es divulgarà pels canals pertinents (incloent la plataforma decidim) i es publicarà a la pàgina web de Barcelona pel clima.

Pressupost del Pla

Per assolir els objectius del Pla i desenvolupar les seves accions, es necessiten recursos humans i econòmics. El Pla té la voluntat de destinar recursos existents de diverses àrees i districtes municipals i, especialment, de la Direcció de l'Oficina de Canvi Climàtic i Sostenibilitat.

A més a més, per tal d'executar els projectes més innovadors i transformadors del Pla, cal un pressupost addicional. Aquest pressupost que cal afegir és de:

- **350.000 euros anuals per als projectes transformadors**
- **1 milió d'euros anuals per a l'impuls de les subvencions del Pla Clima + enxarxem.**

Crèdits i agraïments

Edició

Àrea d'Ecologia Urbana
Ajuntament de Barcelona
Maig de 2022

Segona tinenta d'alcaldia

Janet Sanz

Regidoria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica

Eloi Badia

Gerent de Medi Ambient i Serveis Urbans

Frederic Ximeno

Direcció de continguts

Irma Ventayol i Helena Barracó

Equip redactor del Pla

Helena Barracó, Xavi Basora,
Elena Forcada, Teresa Franquesa
i Irma Ventayol

Equip tècnic municipal de suport en l'elaboració del Pla

Mar Campanero, Marta Cuixart,
Silvia Franco, Margarita Fuertes,
Benjamí Gauchia, Montse Mateu,
Eduard Moreno, Toni Pujol,
Ona Riera, Montse Rodés
i Marta Vilar (redacció)

Josan Minguela, Francesc Roma,
Secretaria Tècnica de Barcelona +
Sostenible, Secretaria Tècnica
de la Xarxa d'Equipaments
Ambientals de Barcelona (XEAB)
i Plataforma Decidim (procés
participatiu)

Hi han participat:

Aquest Pla ha comptat amb la participació valuosa de personal tècnic municipal de diverses gerències i districtes de l'Ajuntament de Barcelona, especialment d'aquelles que formen part del nucli impulsor del Pla, que són l'Agenda 2030, Transició Digital, Coordinació Territorial i Esports, l'Àrea d'Economia i Promoció Econòmica, i l'Àrea de Cultura, Educació, Ciència i Comunitat.

Ha estat coproduït amb representants d'entitats, empreses, comerços, centres educatius i organitzacions, la majoria dels quals formen part de la xarxa Barcelona + Sostenible i amb la implicació del Consell Ciutadà per la Sostenibilitat; i també per ciutadans i ciutadanes a títol individual a través de la plataforma Decidim i del qüestionari ciutadà.

També ha comptat amb l'expertesa d'Álvaro Porro, Ana Romero, Lluís Sala, Jaume Terradas, Paco Heras, Pablo Meira, Jesús de la Osa, Daniella Tilbury i Lucie Sauvé.

Suport tècnic extern

Espai TReS (redacció del Pla i disseny i dinamització del procés participatiu)

La Page (disseny i maquetació)

Imprès en paper reciclat 100 %.

Les emissions de CO₂ associades a la publicació d'aquest document s'han compensat a través del projecte de Clean CO₂.

BCN
PLA CANVIEM PEL CLIMA 2030
Maig de 2022